

ОРІЄНТОВНІ ВИМОГИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ У СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Удосконалення загальної середньої освіти спрямоване на переорієнтацію процесу навчання на розвиток особистості учня, навчання його самостійно оволодівати новими знаннями. Сучасна молода людина об'єктивно змушена бути більш мобільною, інформованою, критично і творчо мислячою, а значить і більш мотивованою до самонавчання і саморозвитку.

Новий етап у розвитку шкільної освіти пов'язаний із упровадженням компетентісного підходу до формування змісту та організації навчального процесу. У чинних навчальних програмах для 11-річної школи на засадах компетентісного підходу переструктуровано зміст предметів, розроблено результативну складову змісту. До кожної теми програми визначено обов'язкові результати навчання: вимоги до знань, умінь учнів, що виражаються у різних видах навчальної діяльності (учень називає, наводить приклади, характеризує, визначає, розпізнає, аналізує, порівнює, робить висновки тощо).

Компетентісна освіта зорієнтована на практичні результати, досвід особистої діяльності, вироблення ставлень, що зумовлює принципові зміни в організації навчання, яке стає спрямованим на розвиток конкретних цінностей і життєво необхідних знань і умінь учнів. Упровадження компетентісного підходу передбачає обов'язкове прогнозування результативної складової змісту, що вимагає адекватних змін у системі оцінювання навчальних досягнень.

У контексті цього змінюються і підходи до оцінювання результатів навчальних досягнень школярів як складової навчального процесу. Оцінювання має ґрунтуватися на позитивному принципі, що передусім передбачає врахування рівня досягнень учня, а не ступеня його невдач.

Результати навчальної діяльності учнів на всіх етапах шкільної освіти не можуть обмежуватися знаннями, уміннями, навичками, метою навчання мають бути сформовані компетентності, *як загальна здатність, що базується на знаннях, досвіді та цінностях особистості.*

Компетентності не суперечать знанням, умінням, навичкам, вони передбачають здатність осмислено їх використовувати. Удосконалення освітнього процесу з урахуванням компетентісного підходу полягає в тому, щоб навчити учнів застосовувати набуті знання й уміння в конкретних навчальних та життєвих ситуаціях.

Вчені виокремлюють трьохрівневу ієрархію компетентностей. *Предметні* – формуються засобами навчальних предметів. *Міжпредметні* – належить до групи предметів або освітніх галузей. Компетентісна освіта на предметному та міжпредметному рівнях орієнтована на засвоєння особистістю конкретних навчальних результатів – *знань, умінь, навичок, формування ставлень, досвіду, рівень засвоєння яких дозволяє їй діяти адекватно у певних навчальних і життєвих ситуаціях.*

Найбільш універсальними є *ключові* компетентності, які

формуються засобами міжпредметного і предметного змісту Перелік ключових компетентностей визначається на основі цілей загальної середньої освіти та основних видів діяльності учнів, які сприяють оволодінню соціальним досвідом, навичками життя й практичної діяльності в суспільстві.

Міжнародна спільнота компетентнісний підхід вважає дієвим інструментом поліпшення якості освіти.

Рада Європи, проводячи міжнародні дослідження, поглиблюючи та розвиваючи поняття компетентностей, пропонує перелік ключових компетентностей, якими мають володіти молоді європейці: політичні та соціальні компетентності; компетентності, пов'язані з життям у багатокультурному суспільстві; компетентності, що стосуються володіння усним та письмовим спілкуванням, компетентності, пов'язані з розвитком інформаційного суспільства; здатність вчитися протягом життя. Пізніше вони були об'єднані в три основні напрями: соціальні, пов'язані з соціальною діяльністю особистості, життям суспільства; мотиваційні, пов'язані з інтересами, індивідуальним вибором особистості; функціональні, пов'язані зі сферою знань, умінням оперувати науковими знаннями та фактичним матеріалом.

На підставі міжнародних та національних досліджень в Україні виокремлено п'ять наскрізних ключових компетентностей:

Уміння вчитися – передбачає формування індивідуального досвіду участі школяра в навчальному процесі, вміння, бажання організувати свою працю для досягнення успішного результату; оволодіння вміннями та навичками саморозвитку, самоаналізу, самоконтролю та самооцінки.

Здоров'язбережувальна компетентність – пов'язана з готовністю вести здоровий спосіб життя у фізичній, соціальній, психічній та духовній сферах.

Загальнокультурна (комунікативна) компетентність - передбачає опанування спілкуванням у сфері культурних, мовних, релігійних відносин; здатність цінувати найважливіші досягнення національної, європейської та світової культур.

Соціально - трудова компетентність - пов'язана з готовністю робити свідомий вибір, орієнтуватися в проблемах сучасного суспільно-політичного життя; оволодіння етикою громадянських стосунків, навичками соціальної активності, функціональної грамотності; уміння організувати власну трудову та підприємницьку діяльність; оцінювати власні професійні можливості, здатність співвідносити їх із потребами ринку праці.

Інформаційна компетентність - передбачає оволодіння новими інформаційними технологіями, уміннями відбирати, аналізувати, оцінювати інформацію, систематизувати її; використовувати джерела інформації для власного розвитку.

Компетентність як інтегрований результат індивідуальної навчальної діяльності учнів, формується на основі оволодіння ними змістовими, процесуальними і мотиваційними компонентами, його рівень виявляється в процесі оцінювання.

Основними функціями оцінювання навчальних досягнень учнів є:

- *контролююча* - визначає рівень досягнень кожного учня (учениці), готовність до засвоєння нового матеріалу, що дає змогу вчителю відповідно планувати й викладати навчальний матеріал;

- *навчальна* - сприяє повторенню, уточненню й поглибленню знань, їх систематизації, вдосконаленню умінь та навичок;

- *діагностико-коригувальна* - з'ясовує причини труднощів, які виникають в учня (учениці) в процесі навчання; виявляє прогалини у засвоєному, вносить корективи, спрямовані на їх усунення;

- *стимулювально-мотиваційна* - формує позитивні мотиви навчання;

- *виховна* – сприяє формуванню умінь відповідально й зосереджено працювати, застосовувати прийоми контролю й самоконтролю, рефлексії навчальної діяльності.

При оцінюванні навчальних досягнень учнів мають ураховуватися:

- характеристики відповіді учня: правильність, логічність, обґрунтованість, цілісність;

- якість знань: повнота, глибина, гнучкість, системність, міцність;

- сформованість загальнонавчальних та предметних умінь і навичок;

- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;

- досвід творчої діяльності (вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези);

- самостійність оцінних суджень.

Характеристики якості знань взаємопов'язані між собою і доповнюють одна одну.

Повнота знань - кількість знань, визначених навчальною програмою.

Глибина знань - усвідомленість існуючих зв'язків між групами знань.

Гнучкість знань - вміння учнів застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних ситуаціях; знаходити варіативні способи використання знань; вміння комбінувати новий спосіб діяльності із вже відомих.

Системність знань - усвідомлення структури знань, їх ієрархії і послідовності, тобто усвідомлення одних знань як базових для інших.

Міцність знань - тривалість збереження їх в пам'яті, відтворення їх в необхідних ситуаціях.

Знання є складовою умінь учнів діяти. *Уміння* виявляються в різних видах діяльності і поділяються на розумові і практичні.

Навички - дії доведені до автоматизму у результаті виконання вправ. Для сформованих навичок характерні швидкість і точність відтворення.

Ціннісні ставлення виражають особистий досвід учнів, їх дії, переживання, почуття, які виявляються у відносинах до оточуючого (людей, явищ, природи, пізнання тощо). У контексті компетентної освіти це виявляється у відповідальності учнів, прагненні закріплювати позитивні надбання у навчальній діяльності, зростанні вимог до свої навчальних досягнень.

Названі вище орієнтири покладено в основу чотирьох рівнів навчальних досягнень учнів: *початкового, середнього, достатнього, високого.*

Вони визначаються за такими характеристиками:

Перший рівень - початковий. Відповідь учня (учениці) фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.

Другий рівень - середній. Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

Третій рівень — достатній. Учень (учениця) знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь учня (учениця) правильна, логічна, обґрунтована, хоча їм бракує власних суджень.

Четвертий рівень - високий. Знання учня (учениці) є глибокими, міцними, системними; учень (учениця) вміє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його (її) навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

Водночас, визначення високого рівня навчальних досягнень, зокрема оцінки 12 балів, передбачає знання та уміння в межах навчальної програми і не передбачає участі школярів у олімпіадах, творчих конкурсах тощо (таблиця).

Кожний наступний рівень вимог вбирає в себе вимоги до попереднього, а також додає нові характеристики.

Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень реалізуються в нормах оцінок, які встановлюють чітке співвідношення між вимогами до знань, умінь і навичок, які оцінюються, та показником оцінки в балах.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень (учениця) розрізняє об'єкти вивчення
	2	Учень (учениця) відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Учень (учениця) відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання
II. Середній	4	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію
	5	Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
	6	Учень (учениця) виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його(її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.

III. Достатній	7	Учень (учениця) правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
	8	Знання учня (учениці) є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності
	9	Учень (учениця) добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
IV. Високий	10	Учень (учениця) має повні, глибокі знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення
	11	Учень (учениця) має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
	12	Учень (учениця) має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення

Видами оцінювання навчальних досягнень учнів є *поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та державна підсумкова атестація.*

Поточне оцінювання - це процес встановлення рівня навчальних досягнень учня (учениці) в оволодінні змістом предмета, уміннями та навичками відповідно до вимог навчальних програм.

Об'єктом поточного оцінювання рівня навчальних досягнень учнів є знання, вміння та навички, самостійність оцінних суджень, досвід творчої діяльності та емоційно-ціннісного ставлення до навколишньої дійсності.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі поурочного вивчення теми. Його основними завдання є: встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів змісту теми, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх тем, закріплення знань, умінь і навичок.

Формами поточного оцінювання є індивідуальне, групове та фронтальне опитування; робота з діаграмами, графіками, схемами; зарисовки біологічних об'єктів; робота з контурними картами; виконання учнями різних видів письмових робіт; взаємоконтроль учнів у парах і групах; самоконтроль тощо. В умовах упровадження зовнішнього незалежного оцінювання особливого значення набуває тестова форма контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів.

Інформація, отримана на підставі поточного контролю, є основою для

коригування роботи вчителя на уроці.

Тематичному оцінюванню навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення теми (розділу).

Тематичне оцінювання навчальних досягнень учнів забезпечує:

- усунення безсистемності в оцінюванні;
- підвищення об'єктивності оцінки знань, навичок і вмінь;
- індивідуальний та диференційований підхід до організації навчання;
- систематизацію й узагальнення навчального матеріалу;
- концентрацію уваги учнів до найсуттєвішого в системі знань з кожного предмета.

Тематична оцінка виставляється на підставі результатів опанування учнями матеріалу теми впродовж її вивчення з урахуванням поточних оцінок, різних видів навчальних робіт (практичних, лабораторних, самостійних, творчих, контрольних робіт) та навчальної активності школярів.

Перед початком вивчення чергової теми всі учні мають бути ознайомлені з тривалістю вивчення теми (кількість занять); кількістю й тематикою обов'язкових робіт і термінами їх проведення; умовами оцінювання.

Оцінка за семестр виставляється за результатами тематичного оцінювання, а *за рік* - на основі семестрових оцінок.

Учень (учениця) має право на підвищення семестрової оцінки. При цьому потрібно мати на увазі, що відповідно до Положення про золоту медаль “За високі досягнення в навчанні” та срібну медаль “За досягнення в навчанні”, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 17.03.08 №186 та погоджено Міністерством юстиції України №279/14970 від 02.04.08, підвищення результатів семестрового оцінювання шляхом переатестації не дає підстав для нагородження випускників золотою або срібною медалями.

Більш гнучкої, різнопланової системи оцінювання потребує *профільна старша школа*, яка на основі диференційованого навчання повинна враховувати не лише навчальні досягнення, але і творчі, проектно - дослідницькі, особистісні, соціально значущі результати, уміння вирішувати проблеми, що виникають у різних життєвих ситуаціях.

Поряд з іншими формами оцінювання ефективною у старшій школі є *рейтингова система*, яка сприяє формуванню ключових компетентностей і створює можливості для:

- підвищення мотивації учнів до само навчання та само оцінювання;
- розширення можливості в індивідуальній підготовленості учнів на кожному етапі навчального процесу;
- підвищення об'єктивності оцінювання не лише протягом навчального року, а й за весь період навчання у старшій школі;
- градації значущості балів, які отримують учні за виконання різних видів робіт (самостійна робота, підсумкова робота, творча робота, олімпіади, виставки, конкурси творчих робіт, науково-дослідні й художні проекти, діяльність в органах учнівського самоврядування, у соціально-корисних

проектах тощо).

Упровадження рейтингу навчальних досягнень передбачає побудову учнем (ученицею) індивідуальної освітньої програми, яка дозволить учителям і батькам учнів аналізувати їхній освітній поступ та його (її) досягнення, виявляти помилки, а також регулювати форми й види освітньої діяльності.

З метою оцінювання індивідуальних досягнень учнів у допрофільній та профільній школі може бути використаний метод оцінювання *портфоліо*.

Основна суть портфоліо – «показати все, на що ти здібний (а)». Педагогічна ідея портфоліо передбачає зміщення акценту з незнання учнів на індивідуальні досягнення, їх активну участь у накопиченні різних видів робіт, які засвідчують рух в індивідуальному розвитку; інтеграцію кількісних і якісних оцінок; підвищення ролі самооцінки.

Таке оцінювання передбачає певну підготовку: визначення критеріїв для включення учнівських напрацювань до портфоліо; форми подання матеріалу; спланованість оцінного процесу; елементи самооцінки з боку учня тощо.

У процесі навчання, зокрема під час оцінювання, вчителю важливо виявляти доброзичливість, вимогливість поєднувати з індивідуальним підходом, тобто порівнювати виявлені досягнення учня (учениці) не тільки з нормою, а з його (її) попередніми невдачами чи успіхами.

Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень з іноземних мов

Основними видами оцінювання з іноземної мови є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та підсумкова державна атестація. Більшість прийомів поточного оцінювання спрямовано на детальну перевірку окремих параметрів мови або вмінь мовлення, яких щойно навчили, тематичне оцінювання проводиться на основі поточного оцінювання і виставляється єдиний тематичний бал. Під час виставлення тематичного балу результати перевірки робочих зошитів не враховуються.

Семестрове оцінювання з іноземної мови проводиться один раз наприкінці семестру за чотирма видами мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо).

Рівні навчальних досягнень	Бали	Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів
I.Початковий	Аудіювання*	
	1	Учень (учениця) розпізнає на слух найбільш поширені слова у мовленні, яке звучить в уповільненому темпі
	2	Учень(учениця) розпізнає на слух найбільш поширені словосполучення у мовленні, яке звучить в уповільненому темпі
II.Середній	3	Учень (учениця) розпізнає на слух окремі прості непоширені речення і мовленнєві зразки, побудовані на вивченому мовному матеріалі в мовленні, яке звучить в уповільненому темпі
	4	Учень (учениця) розпізнає на слух прості речення, фрази та мовленнєві зразки, що звучать у нормальному темпі. В основному розуміє зміст прослуханого тексту, в якому використаний знайомий мовний матеріал
	5	Учень (учениця) розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі
III.Достатній	6	Учень (учениця) розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі невеликих за обсягом текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися
	7	Учень (учениця) розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, сприймає більшу частину необхідної інформації, надану в вигляді оціночних суджень, опису, аргументації
	8	Учень (учениця) розуміє основний зміст стандартного мовлення у межах тематики ситуативного мовлення яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. В основному сприймає на слух експліцитно надану інформацію
	9	Учень (учениця) розуміє основний зміст мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, а також сприймає основний зміст повідомлень та фактичну інформацію, надану у повідомленні

IV.Високий	10	Учень (учениця) розуміє основний зміст мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, а також основний зміст чітких повідомлень різного рівня складності
	11	Учень (учениця) розуміє тривале мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Вміє знаходити в інформаційних текстах з незнайомим матеріалом необхідну інформацію, надану в вигляді оціночних суджень, опису, аргументації
	12	Учень (учениця) розуміє тривале мовлення й основний зміст повідомлень, сприймає на слух надану фактичну інформацію у повідомленні

* Обсяг тексту, рівень складності, лексична та граматична наповнюваність, тематика текстів формуються вчителем відповідно до Програмових вимог, для кожного етапу навчання та типу навчального закладу;

Читання*		
I.Початковий	1	Учень (учениця) вміє розпізнавати та читати окремі вивчені слова на основі матеріалу, що вивчався
	2	Учень (учениця) вміє розпізнавати та читати окремі вивчені словосполучення на основі матеріалу, що вивчався
	3	Учень(учениця) вміє розпізнавати та читати окремі прості непоширені речення на основі матеріалу, що вивчався
II.Середній	4	Учень (учениця) вміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту тексти, побудовані на вивченому матеріалі. Уміє частково знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал
	5	Учень (учениця) вміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту тексти, які можуть містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє частково знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень, опису за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал
	6	Учень/учениця вміє читати з повним розумінням тексти, які можуть містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень, опису, аргументації за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал
III.Достатній	7	Учень (учениця) вміє читати з повним розумінням і тексти, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися; уміє знаходити потрібну інформацію в текстах інформативного характеру
	8	Учень (учениця) вміє читати з повним розумінням тексти, які містять певну кількість незнайомих слів, знаходити і аналізувати потрібну інформацію
	9	Учень (учениця) вміє читати з повним розумінням тексти, використовуючи словник, знаходити потрібну інформацію, аналізувати її та робити відповідні висновки

IV.Високий	10	Учень (учениця) вміє читати з розумінням основного змісту тексти, аналізує їх, розуміє прочитаний текст, встановлюючи логічні зв'язки всередині речення та між реченнями
	11	Учень (учениця) вміє читати тексти, аналізує їх і робить власні висновки, розуміє логічні зв'язки в рамках тексту та між його окремими частинами
	12	Учень (учениця) вміє читати тексти, аналізує їх і робить висновки, порівнює отриману інформацію з власним досвідом. В повному обсязі розуміє тему прочитаного тексту різного рівня складності

* Обсяг, тематика, характер текстів для читання визначаються вчителем відповідно до Програмових вимог для кожного етапу навчання та типу навчального закладу.

Говоріння*

I.Початковий	1	Учень (учениця) знає найбільш поширені вивчені слова, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки
	2	Учень (учениця) знає найбільш поширені вивчені словосполучення, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки
	3	Учень (учениця) використовує в мовленні прості непоширені речення з опорою на зразок, має труднощі у вирішенні поставленого комунікативного завдання в ситуаціях на задану тему, допускає фонематичні помилки
II.Середній	4	Учень (учениця) вміє в основному логічно розпочинати та підтримувати бесіду, при цьому використовуючи обмежений словниковий запас та елементарні граматичні структури. На запит співрозмовника дає елементарну оціночну інформацію, відображаючи власну точку зору
	5	Учень (учениця) вміє в основному логічно побудувати невеличке монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, допускаючи незначні помилки при використанні лексичних одиниць. Всі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно
	6	Учень (учениця) упевнено розпочинає, підтримує, відновлює та закінчує розмову у відповідності з мовленнєвою ситуацією. Всі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно
III.Достатній	7	Учень (учениця) вміє зв'язно висловлюватися відповідно до навчальної ситуації, малюнка, робити повідомлення з теми, простими реченнями передавати зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, ставити запитання та відповідати на них
	8	Учень (учениця) вміє логічно висловитися у межах вивчених тем відповідно до навчальної ситуації, а також у зв'язку зі змістом прочитаного, почутого або побаченого, висловлюючи власне ставлення до предмета мовлення; уміє підтримувати бесіду, вживаючи короткі репліки. Учень в основному уміє у відповідності з комунікативним завданням використовувати лексичні одиниці і граматичні структури, не допускає фонематичних помилок
	9	Учень (учениця) вміє логічно висловлюватися у межах вивчених тем, передавати основний зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, вживаючи розгорнуті репліки, у відповідності з комунікативним завданням використовує лексичні одиниці і граматичні структури, не допускає фонематичних помилок

IV.Високий	10	Учень (учениця) вміє без підготовки висловлюватися і вести бесіду в межах вивчених тем, використовує граматичні структури і лексичні одиниці у відповідності з комунікативним завданням, не допускає фонематичних помилок
	11	Учень (учениця) вміє логічно і в заданому обсязі побудувати монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, використовуючи граматичні структури і лексичні одиниці у відповідності до комунікативного завдання, не допускаючи при цьому фонематичних помилок
	12	Учень (учениця) вміє вільно висловлюватись та вести бесіду в межах вивчених тем, гнучко та ефективно користуючись мовними та мовленнєвими засобами

*Обсяг монологічного висловлювання та кількість реплік у діалогічному мовленні, характер і тематика, лексична і граматична наповнюваність визначаються вчителем відповідно до Програмових вимог для кожного етапу навчання та типу навчального закладу.

Письмо*

Рівень навчальних досягнень	Бали	Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень	Грамотність	
			Припустима кількість орфографічних помилок	Припустима кількість лексичних, граматичних та
I.Початковий	1	Учень (учениця) вміє писати вивчені слова. допускаючи при цьому велику кількість орфографічних помилок	8	9
	2	Учень (учениця) вміє писати вивчені словосполучення	6	9
	3	Учень (учениця) вміє писати прості непоширені речення відповідно до комунікативної задачі проте зміст повідомлення недостатній за обсягом для розкриття теми та інформативно насичений	6	8
II.Середній	4	Учень (учениця) вміє написати листівку за зразком, проте використовує обмежений запас лексики та граматичних структур, допускаючи помилки, які утруднюють розуміння тексту	6	6

	5	Учень (учениця) вміє написати коротке повідомлення за зразком у межах вивченої теми, використовуючи обмежений набір засобів логічного зв'язку при цьому відсутні з'єднувальні кліше, недостатня різноманітність вжитих структур, моделей тощо	4-5	5
	6	Учень (учениця) вміє написати коротке повідомлення/ листа за зразком у відповідності до поставленого комунікативного завдання, при цьому вжито недостатню кількість з'єднувальних кліше та посередня різноманітність вжитих структур, моделей тощо	4-5	5
III. Достатній	7	Учень (учениця) вміє написати коротке повідомлення за вивченою темою за зразком у відповідності до заданої комунікативної ситуації, допускаючи при цьому ряд помилок при використанні вивчених граматичних структур. Допущені помилки не порушують сприйняття тексту у роботі вжито ідіоматичні звороти, з'єднувальні кліше, різноманітність структур, моделей тощо	4	4
	8	Учень (учениця) вміє без використання опори написати повідомлення за вивченою темою, зробити нотатки, допускаючи ряд помилок при використанні лексичних одиниць. Допущені помилки не порушують сприйняття тексту у роботі вжито ідіоматичні звороти, з'єднувальні кліше, різноманітність структур, моделей тощо	3	3
	9	Учень (учениця) вміє написати повідомлення на запропоновану тему, заповнити анкету, допускаючи ряд орфографічних помилок, які не утруднюють розуміння інформації, у роботі вжито ідіоматичні звороти, з'єднувальні кліше, різноманітність структур, моделей тощо	3	2
	10	Учень (учениця) вміє написати повідомлення, висловлюючи власне ставлення до проблеми, написати особистого листа, при цьому правильно використовуючи вивчені граматичні структури у відповідності до комунікативного завдання використовуючи достатню кількість ідіоматичних зворотів, з'єднувальних кліше, моделей тощо	2	1

IV.Високий	11	Учень (учениця) вміє написати повідомлення, правильно використовуючи лексичні одиниці в рамках тем, пов'язаних з повсякденним життям. надаються при наявності несуттєвих орфографічних, які не порушують акту комунікації (британський або американський варіанти орфографії, орфографічні помилки в географічних назвах тощо)	1-2	
	12	Учень (учениця) вміє надати в письмовому вигляді інформацію у відповідності з комунікативним завданням, висловлюючи власне ставлення до проблеми, при цьому правильно використовуючи лексичні одиниці та граматичні структури		

* Обсяг письмового повідомлення, його тематика, структура, повнота розкриття змісту, лексична насиченість та рівень граматичної компетентності наповнюваність визначаються вчителем відповідно до Програмових вимог для кожного етапу навчання та типу навчального закладу.

ОБ'ЄКТИ, ФУНКЦІЇ І ВИДИ КОНТРОЛЮ І ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ*

Апробація змісту початкової освіти визначила його педагогічну і методичну відповідність новим завданням школи і водночас потребу удосконалення результативного компоненту. Зокрема, посилення практичної спрямованості навчання, залучення особистого досвіду школярів, оволодіння вміннями застосовувати знання в нових ситуаціях тощо. Розв'язання цих завдань зумовило доопрацювання змісту на засадах *компетентнісного підходу*, який передбачає особистісно-діяльнісний вимір результатів навчання кожного учня, що підвищує його зацікавленість і відповідальність.

Відповідно до цього змінюються процес контролю і оцінювання результатів навчальної діяльності школярів.

Результати компетентнісного підходу виявляються у компетенціях і компетентностях.

Освітня компетенція є сукупністю взаємозв'язаних смислових орієнтацій, знань, умінь, навичок і досвіду діяльності учня відносно певного кола об'єктів реальної дійсності, необхідних для здійснення особистісно і соціально значущої продуктивної діяльності. Компетенція – це суспільна норма, вимога, яка сама по собі не є характеристикою індивіда. Нею вона стає у процесі засвоєння і рефлексії учня, перетворюючись у компетентність.

Компетентність – складне особистісне утворення, що інтегрує відповідно до вимог певної діяльності знання, вміння, навички, особистий досвід її виконання, ставлення до процесу і результату, вона створює передумови для активних самостійних дій. Отже, компетентність не зводиться тільки до знань, окремих умінь і навичок, а належить до сфери складних умінь і якостей особистості.

Із врахуванням світового досвіду і потреб розвитку української школи у вітчизняній педагогіці визнано **три види компетентностей**, які характеризують результати навчання на засадах компетентнісного підходу: ключові, міжпредметні і предметні.

До *ключових* компетентностей відносяться: *уміння вчитися*,

* До відома керівників загальноосвітніх навчальних закладів та вчителів

Оцінювання навчальних досягнень учнів 1-2 класів здійснюється вербально, у 3-4 класах – за 12-бальною шкалою.

За рішенням педагогічної ради загальноосвітнього навчального закладу оцінювання навчальних досягнень учнів 2 класу може здійснюватися за 12-бальною шкалою (відповідно до критеріїв навчальних досягнень).

соціально-трудова, загальнокультурна, інформаційно-комунікативна, здоров'язбережувальна, соціальна. Ключові компетентності є наскрізними інтегрованими утвореннями, які формуються засобами всіх предметів, у взаємозв'язку урочної і позаурочної роботи, у взаємодії з соціумом.

Міжпредметні компетентності формуються у взаємозв'язку змісту і методик предметів однієї чи різних освітніх галузей.

Предметні компетентності забезпечуються засобами одного предмету, їх зміст і структура чітко відповідають певним елементам навчального змісту. Предметні компетентності молодших школярів визначаються на основі вимог до навчальних досягнень учнів, які вказано у програмах кожного предмету.

Структурування навчальних досягнень за очікуваними результатами (учень знає, розуміє, знаходить, визначає, застосовує, оцінює тощо) є орієнтиром для здійснення контрольної-оцінної діяльності вчителя: визначення об'єктів контролю, часу здійснення, змісту перевірки тощо.

Контроль за навчальними досягненнями молодших школярів забезпечує зворотній зв'язок між учителем і учнями. **Змістом контролю є виявлення, вимірювання та оцінювання навчальних досягнень учнів, які структуровані у програмах, і представлені у вимогах до здійснення контролю і оцінювання за предметами.**

Об'єктами контролю у процесі початкового навчання є предметні компетентності: знання про предмети і явища навколишнього світу, взаємозв'язки і відношення між ними; вміння та навички застосовувати засвоєні знання; досвід творчої діяльності; ціннісні ставлення.

Основними функціями контролю і оцінювання навчальних досягнень учнів є: мотиваційна, діагностувальна, коригувальна, прогностична, навчально-перевірювальна, розвивальна, виховна.

Контроль і оцінювання в процесі навчання молодших школярів є одним із важливих засобів *мотивації* і *стимулювання* їх учбово-пізнавальної діяльності. Так, оцінка у поєднанні з іншими мотивами учіння сприяє розкриттю перспектив успіху дитини, створює і підтримує позитивний емоційний настрій, викликає бажання вчитися, сприяє формуванню адекватної самооцінки.

Діагностувальна функція контролю дає змогу учителеві виявити прогалини і помилки в знаннях і вміннях відповідно до поставлених цілей, з'ясувати причини їх виникнення і відповідно коригувати учбово-пізнавальну діяльність школярів та способи управління нею. Зауважимо, що в процесі контролю відбувається "коригування", а не "доучування".

Отримані результати контролю використовуються з метою *прогнозування* шляхів удосконалення методики навчання предмета в цілому, передбачення засобів удосконалення результатів навчальних досягнень окремих учнів.

Навчально-перевірювальна функція контролю полягає насамперед у поліпшенні якостей знань та вмінь молодших школярів. Так, організація перевірки в логічній послідовності – з одного боку, та вимога повноти й обґрунтування відповідей – з іншого, забезпечують систематизацію і

узагальнення засвоєного змісту. Спонування дітей до використання результатів спостережень, прикладів з власного життя поглиблює і розширює їхні знання та вміння. Усне або письмове виконання перевірних завдань сприяє їх осмисленню, усвідомленню та закріпленню, застосуванню за зразком, за аналогією та у нових ситуаціях.

Контроль сприяє *розвитку* волі, уваги, мислення, пам'яті, мовлення учнів, їх пізнавальної активності і самостійності. У процесі контролю доцільно формувати вміння взаємо- і самоконтролю (взаємо- і самоперевірки, взаємо- і самооцінювання), взаємо- і самокоригування, що є одним із його найважливіших завдань, а також розвивати рефлексивні уміння, тобто здатність обмірковувати свої дії, критично оцінювати їх і свідомого ставитися до учіння.

Результати контрольно-оцінної діяльності мають велике *виховне* значення. Об'єктивно і методично правильно організований контроль розвиває пізнавальний інтерес і стимулює учнів до систематичної наполегливої праці, зумовлює формування важливих якостей особистості: відповідальності, здатності до подолання труднощів, самостійності.

У процесі перевірки й оцінювання необхідно досягати **систематичності, об'єктивності** визначення рівня навчальних досягнень учнів за основними вимогами відповідно до конкретних цілей та індивідуальних особливостей розвитку пізнавальних здібностей, мовлення, темпу роботи тощо.

Систематичність зумовлена, по-перше, дидактичною доцільністю здійснення контролю на всіх етапах процесу навчання, по-друге, необхідністю контролю за кожним учнем на кожному уроці, у зв'язку з психологічними особливостями розвитку пізнавальних процесів у молодших школярів і оволодіння ними учбово-пізнавальною діяльністю, як провідним видом діяльності у молодшому шкільному віці.

Психологами доведено, що сам факт контролю як особливого виду діяльності, яка вимагає самостійності учнів та оцінювання їхніх досягнень, порушує "психічну рівновагу" дітей, збуджуючи або пригнічуючи їх. За таких обставин виявити справжній рівень навчальних досягнень досить важко. Індивідуальний підхід в процесі перевірки упереджує психологічне напруження дітей, створює умови для повного виявлення їх індивідуальних можливостей і об'єктивного оцінювання вчителем з урахуванням загальних вимог, що зазначені у програмі.

Об'єктивність контролю полягає у запобіганні вчителем суб'єктивних і помилкових оцінних суджень, які не відображають реальних досягнень учнів у навчанні. Об'єктивність контролю залежить від багатьох умов, найсуттєвішими серед яких є:

- а) чітке визначення загальних і конкретних цілей оволодіння учнями всіма компонентами змісту навчального предмета;
- б) наявність вимог до навчальних досягнень учнів з кожного предмета;
- в) обґрунтоване виділення об'єктів контролю (перевірки й оцінювання);

г) адекватність цілей, змісту і способів перевірки вимогам програм і методик;

г) застосування науково обґрунтованих вимог оцінювання навчальних досягнень.

У початкових класах вчителем застосовуються такі **види контролю**: поточний, періодичний, тематичний, семестровий, річний; державна підсумкова атестація.

Вибір видів контролю (перевірки й оцінювання), їх зміст, послідовність, взаємозалежність, час проведення *визначаються специфікою навчальних предметів*.

Поточний контроль здійснюється в процесі поурочного вивчення теми. Особливість цього виду контролю в тому, що він є компонентом процесу оволодіння навчальним матеріалом уроку. Це визначає його основні цілі: встановлення стану розуміння і первинного засвоєння учнями окремих елементів змісту теми, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх тем уроків, закріплення знань, умінь і навичок, їх актуалізація перед вивченням нового матеріалу.

Результати поточної перевірки на самостійному етапі в структурі уроку оцінюються *в оцінних судженнях* або *в балах*. У процесі оволодіння новим змістом, тобто під час його засвоєння, систематизації й узагальнення, застосування нових знань, умінь і навичок, оцінка в балах виставляється тільки за достатньо повні і правильні відповіді.

Інформація, отримана в процесі поточного контролю, є основою для коригування методики роботи вчителя на уроці, запобігання відставання окремих учнів, коригування учіння, необхідною умовою досягнення поурочних цілей, враховується у планування наступних уроків.

Періодичний контроль має на меті визначення й оцінювання сформованості загальнопредметних умінь і навичок (аудіювання, читання, усне мовлення тощо), якими оволодівають учні в процесі вивчення окремих предметів. Цей вид контролю передбачає перевірку, що здійснюється періодично, шляхом організації фронтальної та індивідуальної діяльності школярів. Періодичність перевірки та вимоги до її змісту, оцінювання й обліку результатів конкретизуються в рекомендаціях з окремих предметів.

Тематичний контроль (перевірка й оцінювання) як правило здійснюється *після опанування програмової теми чи розділу*. У разі, коли тема розрахована на велику кількість годин, її розподіляють на логічно завершені частини – підтеми. Якщо ж програмова тема невелика за обсягом, то об'єднують з однією або кількома наступними темами. Отже, одиницями тематичного контролю з різних предметів можуть бути: програмова підтема, тема, кілька тем, розділ. Об'єднання програмових тем здійснюється не механічно, а з урахуванням логічної структури їх змісту, взаємозв'язку між темами. Тематичний контроль якісно відрізняється від поточного контролю тим, що спрямований на виявлення та оцінювання рівнів оволодіння певною, достатньо завершеною частиною навчального матеріалу відповідно до структурних елементів предметної компетентності.

Тематична оцінка виставляється на підставі результатів опанування учнями матеріалу теми/розділу впродовж її/його вивчення з урахуванням усіх видів оцінювання за цей період (за результатами різних видів усних, письмових та практичних робіт учнів).

Семестрова оцінка виставляється за результатами періодичного і тематичного оцінювання.

Річна оцінка виставляється на основі семестрових оцінок.

Облік (фіксація) результатів контролю ведеться учителем в класних журналах і табелях навчальних досягнень та відвідування школи.

Державна підсумкова атестація у початковій школі проводиться з метою визначення відповідності освітнього рівня учнів 4-х класів вимогам Державного стандарту початкової загальної освіти та готовності школярів навчатися в основній школі.

Підсумковій атестації підлягають результати навчальної діяльності випускників початкової школи з **української мови (мова і читання) та математики**.

Формою проведення атестації є підсумкова контрольна робота. Зміст завдань для підсумкових контрольних робіт формується відповідно до вимог Програм для середньої загальноосвітньої школи (1- 4 класи) та методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Підсумкова контрольна робота з української мови включає завдання, якими передбачається перевірка рівня мовленнєвих умінь учнів (будувати словосполучення, речення, невеликі зв'язні висловлювання), а також умінь практично застосовувати мовні знання з фонетики, лексики, граматики, орфографії.

Річною підсумковою роботою з читання (українська, російська чи інша мова навчання) може бути комбінована робота, яка складається з тексту для самостійного читання та низки письмових завдань для перевірки розуміння прочитаного.

Для підсумкової контрольної роботи з математики добираються завдання на перевірку вмій записувати, порівнювати натуральні числа, виконувати з ними арифметичні дії, знаходити значення числових виразів, розв'язувати рівняння і нерівності, знаходити частини числа, розв'язувати текстові задачі, виконувати завдання геометричного змісту.

Кожна підсумкова контрольна робота проводиться вчителем початкових класів *відповідно до календарного планування* на другому чи третьому уроці, крім понеділка й п'ятниці.

На проведення річної підсумкової роботи відводиться 1 академічна година.

Бал за державну підсумкову атестацію з цих предметів виставляється у класному журналі під датою проведення підсумкової роботи.

Річне оцінювання з української мови та математики у 4 класі здійснюється на основі семестрових балів та бала за атестацію.

Усі *види перевірки* реалізуються за допомогою різних, але *відповідних методів*. Їх вибір зумовлюється насамперед особливостями змісту навчального предмета, його обсягом, рівнем узагальнення, віковими можливостями школярів.

Методи перевірки – це способи взаємопов'язаної діяльності вчителя і учнів, спрямовані на виявлення та вимірювання змісту і рівня навчальних досягнень кожним учнем і класом в цілому.

У початкових класах застосовуються методи: *усної* перевірки (бесіда, розповідь учня); *письмової* перевірки (самостійні і контрольні роботи, твори, перекази, диктанти, графічні завдання тощо); *практичної* перевірки (дослід, практична робота, спостереження, заповнення таблиць, побудова схем, моделей, перфокарт тощо). Відносно новим є використання *тестових завдань*, які є стандартизованим засобом перевірки, який цілеспрямовано і економно у часі може кількісно виявити, що учень знає і вміє. Порівняльний аналіз результатів виконання науково обґрунтованих тестових завдань учнями одного класу, школи, району і т. ін. дозволяє об'єктивно виявити стан їх підготовленості, якість змісту, методик. Для перевірки у початкових класах можуть використовуватися тести і окремі тестові завдання різної складності, які змістовно охоплюють один предмет або кілька. Залежно від мети контролю тестові завдання можуть передбачати вибір однієї правильної відповіді (чи двох), конструювання відповіді, з'ясування правильності зв'язків між поняттями, встановлення послідовності тощо.

Учбово-пізнавальна діяльність під час перевірки буває репродуктивною і творчою (частково-пошуковою і пошуковою).

За **формою** організації учбово-пізнавальної діяльності учнів перевірка може бути: індивідуальною, груповою, в парах, фронтальною; у 3-4 класах доцільно включати у процес перевірки завдання на вибір.

Виявлені під час перевірки результати учбово-пізнавальної діяльності учнів оцінюються.

Оцінювання – це процес встановлення рівня навчальних досягнень учня в оволодінні змістом предмета порівняно з вимогами чинних програм. Оцінювання є особливою складовою контролю, а педагогічна оцінка – його результатом. Оцінка виражається в оцінних судженнях і висновках учителя, які є її якісними (словесними) показниками, або в балах, тобто кількісними показниками. Оцінні судження мають супроводжувати і виставлення балів. Рекомендується використовувати для розвитку самооцінної діяльності *портфоліо учнівських досягнень*, в якому накопичуються протягом певного часу результати виконання різних завдань, які переконливо ілюструють індивідуальний рух розвитку дитини. Це дозволяє учням аналізувати і порівнювати результати своєї праці, ставити особистісно значущі завдання, що зміцнює інтерес до навчання, виховує волю і старанність.

Оцінювання має ґрунтуватися на позитивному принципі, що передусім передбачає врахування рівня досягнень учнів, а не ступеня їх невдач.

Об'єктивність і точність оцінок забезпечуються орієнтовними вимогами оцінювання. **Вимоги** – це реальні, точно обрані ознаки, величини, які

виступають вимірниками досягнень учнів відповідно до певних об'єктів оцінювання.

Аналіз об'єктів контролю в початкових класах дав змогу визначити такі **вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів:**

- якість знань (предметних, про способи діяльності): міцність, повнота, глибина, узагальненість, системність, дієвість;

- сформованість предметних умінь і навичок, способів навчальної діяльності (виконання за зразком, за аналогією, в нових ситуаціях);

- володіння досвідом елементарної творчої діяльності (частково-пошуковий і пошуковий рівні);

- володіння досвідом емоційно-ціннісного ставлення до навколишнього світу, до інших людей, до самого себе.

На основі зазначених вимог виділяються **чотири інтегровані рівні навчальних досягнень учнів початкових класів:** початковий, середній, достатній, високий. Їх загальнодидактичні характеристики такі:

Рівень навчальних досягнень учнів	Вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів
I рівень – початковий	Учень (учениця) засвоїв(-ла) знання у формі окремих фактів, елементарних уявлень, які може відтворити; володіє різними видами умінь на рівні копіювання зразка виконання способу діяльності; виконує самостійну роботу під безпосереднім керівництвом учителя, але допомогу не може сприйняти відразу, а потребує детального кількаразового її пояснення.
II рівень – середній	Учень (учениця) володіє знаннями у формі понять, відтворює їх зміст, ілюструє прикладами з підручника, може встановлювати засвоєні внутрішньо понятійні зв'язки; відповідь будує у засвоєній послідовності; виконує способи діяльності за зразком в подібній ситуації; самостійно працює зі значною допомогою вчителя.
III рівень – достатній	Учень (учениця) володіє поняттями, відтворює їх зміст, ілюструє не тільки відомими, а й новими прикладами, встановлює відомі внутрішньопонятійні і міжпонятійні зв'язки; вміє розпізнавати об'єкти, які охоплюються засвоєними поняттями; під час відповіді може відтворити засвоєний зміст в іншій послідовності, не змінюючи логічних зв'язків; вміннями володіє на рівні застосування способу діяльності за аналогією; самостійні роботи виконує з незначною допомогою вчителя; володіє вміннями виконувати окремі етапи розв'язання проблеми і застосовує їх у співробітництві з учителем (частково-пошукова діяльність).
	Учень (учениця) володіє системою понять в межах,

IV рівень – високий	визначених навчальними програмами, встановлює як внутрішньопонятійні, так і міжпонятійні зв'язки; вміє розпізнавати об'єкти, які охоплюються засвоєними поняттями різного рівня узагальнення, відповідь аргументує новими прикладами; вміє застосовувати способи діяльності за аналогією і в нових ситуаціях; самостійні роботи виконує під опосередкованим керівництвом; виконує елементарні творчі завдання.
----------------------------	--

Описаним інтегрованим рівням відповідає 12-бальна шкала оцінок у такому співвідношенні: I (початковий) - 1-3 бали; II (середній) - 4-6 балів; III (достатній) - 7-9 балів; IV (високий) - 10-12 балів.

12-бальна система оцінювання забезпечує мотивацію навчально-пізнавальної діяльності учнів, особистісно-орієнтований підхід у навчанні і вихованні, сприяє розвитку інтелектуальних та творчих здібностей кожної особистості, орієнтує вчителів на використання нових підходів до контрольно-оцінної та навчальної діяльності учнів, поліпшення якості та об'єктивності оцінювання їхніх навчальних досягнень.

Оцінювання навчальних досягнень учнів 1-2 класів здійснюється вербально, у 3-4 класах – за 12-бальною шкалою.

За рішенням педагогічної ради загальноосвітнього навчального закладу оцінювання навчальних досягнень учнів 2 класу може здійснюватися за 12-бальною шкалою (відповідно до критеріїв навчальних досягнень). Якщо навчальні досягнення учня 2 класу повністю відповідають критеріям певного рівня, ставиться його найвищий бал. Коли учень припускається окремих неточностей, йому знижується оцінка на 1-2 бали в межах рівня.

Вчитель початкових класів повинен враховувати, що оцінка впливає на емоційний стан дитини, викликаючи як позитивні, так і негативні емоції, створюючи емоційний комфорт чи дискомфорт. Негативні емоції, як правило, зумовлені неаргументованою оцінкою.

У процесі навчання, зокрема, під час оцінювання, вчителю необхідно виявляти доброзичливість, терпіння, вимогливість поєднувати з індивідуальним підходом, а нормативний спосіб оцінювання – із особистісним, порівнюючи виявлені досягнення дитини не тільки з нормою, але й з її попередніми успіхами.

Іноземні мови

Глобалізація суспільства, потреба особистості в швидкій адаптації до умов полікультурного світу, який весь час змінюється, посилює інтерес до мовної освіти як важливого інструменту життєдіяльності людини в полікультурній і мультилінгвальній спільноті людей. Мовна освіта є важливим засобом, котрий формує свідомість особистості та її здатність бути соціально мобільною в суспільстві, сприяє веденню діалогу культур у світі, що глобалізується навколо розв'язання різноманітних проблем. Нові освітні реалії передбачають формування філософії сучасного європейця — «навчання упродовж життя», яка дає усвідомлення необхідності самоосвітньої діяльності особистості та його готовності опановувати нові знання, в т. ч. вивчати нові мови.

Нові реалії вимагають змін до рівнів володіння іноземними мовами, визначення нових підходів до відбору змісту та організації матеріалів, використання адекватних форм та видів контролю.

Державний стандарт початкової загальної освіти

Державний стандарт початкової загальної освіти прийнятий Постановою Кабінету Міністрів від 20 квітня 2011 року №462, розроблений відповідно до мети початкової школи з урахуванням пізнавальних можливостей і потреб учнів початкових класів, визначає зміст початкової загальної освіти, який ґрунтується на загальнолюдських цінностях та принципах науковості, полікультурності, світського характеру освіти, системності, інтегративності, єдності навчання і виховання на засадах гуманізму, демократії, громадянської свідомості, взаємоповаги між націями і народами в інтересах людини, родини, суспільства, держави.

Державний стандарт ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого і компетентнісного підходів, що зумовлює чітке визначення результативної складової засвоєння змісту початкової загальної освіти.

Державний стандарт складається з: Базового навчального плану початкової загальної освіти; загальної характеристики інваріантної та варіативної складових змісту початкової загальної освіти; державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів.

У результативній складовій кожної освітньої галузі Державного стандарту визначено державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів початкової школи, які відповідають змісту і структурі предметних компетентностей.

Протягом навчання у початковій школі учні повинні оволодіти ключовими компетентностями, які передбачають їх особистісно-соціальний та інтелектуальний розвиток, формуються на міжпредметній основі та є інтегрованим результатом предметних і міжпредметних компетенцій.

Метою вивчення іноземної мови є формування в учнів комунікативної компетентності з урахуванням комунікативних умінь, сформованих на основі мовних знань і навичок, оволодіння уміннями та навичками спілкуватися в усній і письмовій формі з урахуванням мотивів, цілей та соціальних норм мовленнєвої поведінки у типових сферах і ситуаціях.

Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких завдань: правильна вимова і розрізнення на слух звуків, слів, словосполучень і речень;

оволодіння найбільш уживаною лексикою у межах визначеної тематики і сфери спілкування;

отримання уявлення про основні граматичні категорії мови, яка вивчається; розпізнавання відомого лексичного і граматичного матеріалу під час читання та аудіювання і використання його у процесі усного спілкування;

розуміння на слух мовлення вчителя, однокласників, основного змісту текстів з використанням наочності;

участь у діалогічному спілкуванні (вміння вести етикетний діалог і діалог-розпитування під час повсякденного спілкування);

уміння коротко висловлюватися у межах тематики і сфери спілкування, що визначені для початкової школи, відтворювати напам'ять римовані твори дитячого фольклору;

оволодіння технікою читання вголос, читання про себе навчальних та нескладних текстів, використання прийомів ознайомлювального та навчального читання;

правильне написання слів, словосполучень, речень і текстів;

засвоєння елементарних відомостей про країну, мова якої вивчається.

З урахуванням мети і завдань вивчення іноземної мови виділяються такі змістові лінії: мовленнєва, мовна, соціокультурна і діяльнісна.

На основі цього Державного стандарту Міністерство освіти і науки, молоді та спорту розробляє типові навчальні плани, навчальні програми, відповідно до яких здійснюється підготовка підручників.

Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів

У 2012/2013 н.р., як і в попередні роки, іноземна мова буде вивчатися за декількома навчальними програмами а саме:

«Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 1-4 класи», Видавничий дім «Освіта», 2012 р.;

«Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10-11 класи», Київ, 2010 р.;

«Програми для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземної мови, Іноземні мови. 5-9 класи», Київ 2010 р.;

«Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Іноземні мови. 5-9 класи», «Перун», 2005 р.;

«Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Друга іноземна мова 5-11 класи», «Перун», 2005р.;

Навчальні програми не встановлюють порядок (послідовність) вивчення предметної тематики у рамках навчального року, а лише вказують на зміст, вивчення котрого є об'єктом тематичного контролю та оцінювання у рамках семестрового і підсумкового контролю.

Програми з іноземних мов мають наскрізний характер та

представлені в єдиній системі, в діяльній термінології з чітко вираженою кореляцією між класами.

Типові навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів.

Робочі навчальні плани на 2012/2013 навчальний рік складаються згідно листа Міністерства від 23.05.12 р. №1/9-399 для:

- 1-х класів - за Типовими навчальними планами початкової школи, затвердженими наказом МОНмолодьспорт України від 10.06.2011 № 572;

- 2-4 класів – за Типовими навчальними планами початкової школи, затвердженими наказом МОН України від 29.11.2005 [№ 682](#);

- 5-9-х класів – за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженими наказом МОН України від 23.02.2004 [№ 132](#), зі змінами, внесеними наказом МОН України від 05.02.2009 [№ 66](#);

- 10-11-х класів – за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеню, затвердженими наказом МОН України від 27.08.2010 [№ 834](#);

- спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов: 1 клас – за Типовими навчальними планами початкової школи, затвердженими наказом МОНмолодьспорт України від 10.06.2011 № 572 (додатки 4-5); 2-4 класи – за Типовим навчальним планом спеціалізованих шкіл цього типу, затвердженими наказом МОН України від 13.03.2006 [№182](#) чи Типовими навчальними планами початкової школи, затвердженими наказом МОН України від 29.11.2005 [№ 682 \(додаток 4\)](#); 5-9 класи – за Типовим навчальним планом спеціалізованих шкіл цього типу, затвердженими наказом МОН України від 13.03.2006 [№182](#); 10-11 класи – за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 27.08.2010 [№834](#) (додаток 19);

- білінгвальних класів: 5-9 класи спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов – за Типовими навчальними планами, затвердженими наказом МОН від 07.07.2009 [№ 626](#); 10-11 класи – за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 27.08.2010 [№ 834](#) (додаток 20);

5-9 класи загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовами національних меншин з вивченням двох іноземних мов можуть користуватися варіантами навчальних планів, доведеними до місцевих органів управління освітою та навчальних закладів листом МОН України від 14.06.2005 [№ 1/9-321](#). За цим варіантом можуть також складатись робочі навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів, які передбачають вивчення двох мов національних меншин (замість другої іноземної мови планується мова національної меншини); для 10-11-х класів – за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 27.08.2010 [№ 834](#) (додаток 15).

Як і в минулі роки інваріанта складова типового навчального плану основної школи (1-11 класи) забезпечує реалізацію змісту іншомовної освіти

на рівні Державного стандарту.

Предмети та курси за вибором визначаються загальноосвітнім навчальним закладом у межах гранично допустимого навчального навантаження з урахуванням інтересів та потреб учнів, а також рівня навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу.

Особливості запровадження вивчення іноземної мови з першого класу

Згідно Державного стандарту початкової загальної освіти іноземна мова впроваджується як обов'язковий предмет з 1-го класу в усіх типах загальноосвітніх навчальних закладів.

Тип навчального закладу	Кількість годин по класах			
	1	2	3	4
загальноосвітній навчальний заклад	1	2	2	2
спеціалізована школа з поглибленим вивченням іноземних мов	3	3	3	4

З педагогічної точки зору, на етапі початкової школи особливо важливо розвивати в дітей позитивну мотивацію до вивчення іноземної мови та інтерес до пізнання світу навколо, а також формувати здатність і готовність до іншомовного навчання на наступному етапі основної школи.

Ефективність раннього початку вивчення іноземної мови не викликає сумнівів, тому що мова, вивчена в дитинстві, розкриває мовні й комунікативні здібності учня: мимоволі зіставляються факти двох мов; мовна картина світу створюється окремо для кожної мови; мислення стає багаторівневим – абстракція від конкретної мови, можливість бачення світу скрізь призму кожної з мов, побажання значення або відтінку думки, що не передається однією мовою, але має стандартні форми вираження в іншій.

Іншомовна діяльність як новий спосіб спілкування молодшого школяра потребує створення позитивної мотивації, яка є одним із найважливіших психологічних факторів успішності вивчення іноземної мови і ключовим питанням організації навчання молодших школярів.

Організація навчально-виховного процесу та навчально-методичне забезпечення учнів початкової школи.

У загальноосвітніх навчальних закладах може використовуватися лише те навчально-методичне забезпечення, що має відповідний гриф Міністерства освіти і науки України. Перелік рекомендованої літератури затверджується наказом Міністерства освіти і науки України та оприлюднюється через “Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України”. Із зазначеним переліком можна буде ознайомитись на сайті Міністерства освіти і науки України www.mon.gov.ua Для учнів 1 –го класу загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов підготовлені нові підручники та навчально-методичні комплекти. Навчальний зміст підручників укладено відповідно до програми і представлено розділами, що відповідають тематиці ситуативного спілкування.

Структура кожного підручника є чіткою і послідовною, вона відображає специфіку предмету іноземна мова, яка полягає у тому, що провідним

компонентом змісту навчання іноземної мови є не основи наук, а *способи діяльності* — навчання різних видів мовленнєвої діяльності: *говоріння, аудіювання, читання, письма*.

Перелік підручників для учнів 1-го класу загальноосвітніх навчальних закладів та спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземної мови.

1. «Англійська мова. 1 клас» (авт. Несвіт А. М.), ТОВ «Видавництво «Генеза».
2. «Англійська мова. 1 клас» (авт. Карпюк О. Д.), ТОВ «Видавництво «Астон».
3. «Англійська мова для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням англійської мови. 1 клас» (авт. Калініна Л. В., Самойлюкевич І. В.), ТОВ «Центр навчально-методичної літератури».
4. «Англійська мова для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням англійської мови. 1 клас» (авт. Ростоцька М. Є., Карпюк О. Д.), ТОВ «Видавництво «Астон».
5. «Німецька мова. 1 клас» (авт. Паршикова О. О., Мельничук Г. М., Савченко Л. П., Сидоренко М. М., Горбач Л. В.), ТОВ «Видавництво «Грамота».
6. «Німецька мова для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням німецької мови. 1 клас» (авт. Скоропад Я. М.), ДП «Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Світ».
7. «Французька мова. 1 клас» (авт. Чумак Н. П., Кривошеєва Т. В.), ТОВ «Видавничий дім «Освіта».
8. «Французька мова для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням французької мови. 1 клас» (авт. Клименко Ю. М.), ТОВ «Видавництво «Генеза».
9. «Іспанська мова. 1 клас» (авт. Редько В. Г., Береславська В. І.), ТОВ «Видавництво «Генеза».

Навчально-методичний апарат підручників враховує психофізіологічні особливості дітей кожного вікового періоду. Тому підручник з іноземної мови для 1 класу дещо відрізняється від підручників для наступних класів, оскільки шестирічна дитина ще не має досвіду навчання. Зміст підручника з іноземної мови для першокласника спирається на досвід, набутий маленьким учнем у дошкільний період. Зокрема, йдеться про елементарні знання дитини про себе та оточуючий світ, уміння розглядати й обговорювати зображене на малюнках, використовувати наочність і предмети в своїх коротких зауваженнях-повідомленнях; навички розмальовувати, вирізати, клеїти, ліпити, співати, танцювати, розповідати вірші, виконувати фізичні рухи за командою, спілкуватися з іншими дітьми і дорослими, виказувати різні емоції, розмовляти, змінюючи інтонацію, жестикулювати, розігрувати короткі сценки і, звичайно ж, грати в ігри.

1-й клас початкової школи розглядається як основний в постановці іноземної вимови, формуванні ритміко-інтонаційних навичок та звуко-буквених співвідношень.

35 годин, відведених програмою на вивчення іноземної мови в 1-му класі

планується розділити на 2 півріччя – I півріччя – 16 годин для засвоєння основ фонологічного аспекту мови і 19 годин (II півріччя) на засвоєння звуко-буквених співвідношень.

В обох випадках оволодіння звуковою та буквеною системами іноземної мови відбувається на основі виділених авторами комунікативних одиниць, які повністю відповідають тематиці ситуативного спілкування та реалізують мовленнєві функції, запропоновані програмою з іноземної мови для 1-го класу.

Знайомство учнів зі звуковою системою іноземної мови повинно відбуватися на основі імітативно-ігрових технологій в умовах комунікативних ситуацій, що являють собою сукупність мовленнєвих та немовленнєвих умов, необхідних і достатніх для здійснення мовленнєвих дій. За принципом схожості типові комунікативні ситуації поєднані за сферами спілкування.

В програмі з іноземної мови для 1-го класу виділено найбільш відповідні сфери спілкування, а саме: *особистісна*, центром якої є сім'я, друзі, дозвілля, іграшки, тварини; *публічна*, що охоплює свята та традиції, пов'язані з ними; *освітня*, сконцентрована навколо знань предметів шкільного побуту.

Маленьким дітям важливо зрозуміти, що іноземна мова пов'язана з якимось іншим способом життя, з конкретними людьми, які живуть в іншій країні та користуються цією мовою. Так, при навчанні та підготовці формування звертання, прощання до знайомих та незнайомих людей в різних життєвих ситуаціях слід акцентувати увагу на значенні етикетних правил, правил рольового етикету, що впливає на процес взаємного розуміння людей, які виховувалися в різних культурах. Уже в початковій школі учень повинен знати як привітати друга, вчителя, які комунікативні одиниці можна використовувати, реагуючи на прості запитання типу «Як справи», в залежності від ситуації спілкування. Засвоївши як функціонує даний приклад в створеній комунікативній ситуації, учень легко переносить його в реальну ситуацію в класі, знайомлячись один з одним і представляючи своїх друзів.

Таким чином, саме комунікативна одиниця, що підлягає засвоєнню на уроці, визначає набір і черговість звуків для введення та тренування, а імітативно-ігрові технології сприяють формуванню в учнів всіх компонентів фонологічної компетенції, а саме: ритму, наголосу та інтонації.

Принцип міжпредметності реалізується при виконанні учнем завдань в робочому зошиті, де або запропоновано домалювати героїв, розмалювати їх, вирізати та зробити власну іграшку, яку вони будуть представляти на уроці, драматизуючи власну казку. Всі завдання робочого зошиту сприяють розвитку самостійної навчальної діяльності, вимагають від учнів творчого індивідуального підходу до їх виконання.

Отже, 1-ше півріччя закінчується засвоєнням усієї звукової системи англійської мови і комунікативних одиниць, зумовлених тематикою ситуативного спілкування особистісної сфери (Я, мій друг, сім'я, іграшки).

У 2-му півріччі продовжується формування мовленнєвих вмінь за темами публічної та освітньої сфер спілкування з основним акцентом на вивченні звуко-літерних співвідношень. Засвоєння даних співвідношень не буде

викликати труднощів у дітей, тому що вони вже знайомі зі звуками іноземної мови. Новим буде порівняння звуку та літери з однієї сторони, і порівняння літер іноземної та української мов. До цього часу учні 1-го класу вже знають букви рідної мови і вміють читати, тому засвоєння літер іноземної мови буде значно легшим. Тут також будуть доцільними комунікативно-ігрові технології, за допомогою яких учні не тільки засвоюють всі букви алфавіту, але й відтворюють графічні образи слів та словосполучень, частина з яких вже була засвоєна раніше.

Закінчується 1-й рік навчання святом букваря, на якому учні демонструють отримані знання, уміння і навички в усній формі, на основі комунікативних завдань.

Для унаочнення процесу іноземної мови і закладання основ самооцінювання та самоконтролю учням пропонується заповнення елементів мовного порт фоліо, що відповідає сучасним Європейським стандартам вивчення іноземної мови у ранньому віці.

2-й рік вивчення іноземної мови, що розпочнеться з 2013/2014 н.р. передбачає не тільки більшу кількість годин, відведених на вивчення іноземної мови, але й збільшення тем ситуативного спілкування, особливо в публічній сфері (короткі відомості про своє місце, пори року, екскурсії). Сфери спілкування, які були позначені в 1-му класі, отримують поширене тлумачення, наприклад, до представлення членів сім'ї додається їх вік, описання зовнішності, до характеристики друзів додається опис їх одягу, улюблених іграшок, хобі і т.д.

Комунікативно-мовленнєвий розвиток учня 2-го класу продовжується в усній формі спілкування, тобто учень повинен навчитися сприймати і розуміти іноземну мову на слух і відповідно на неї реагувати. В цьому віці діти легко сприймають почуте, без труднощів розуміють на слух не тільки окремі слова, але й цілі комунікативні одиниці, об'ємні мовні відрізки, тому навчання аудіювання – розуміння мови, що сприймається на слух - є невід'ємним компонентом навчання комунікації. Воно складається з уміння диференціювати звуки, що сприймаються, інтегрувати їх в смислові комплекси, утримувати їх у пам'яті під час слухання, здійснювати можливе прогнозування і, виходячи із ситуації спілкування, розуміти отриману інформацію. Саме через аудіювання відбувається засвоєння мовленнєвої сторони мови, що значно полегшує оволодіння говорінням. Матеріалом для слухання у 2-му класі слугує не тільки жива мова вчителя на уроці, але й аудіозаписи джазових наспівів, дитячих віршиків, пісень, римівок, мікро-діалогів, міні-розповідей.

В 2-му класі розглядається цілеспрямована робота з читанням в 2-х напрямках – навчання техніки читання (читання вголос) та читання про себе. Вже в 1-му класі діти засвоїли англійський алфавіт, оволоділи елементарними знаннями про звуко-літерні співвідношення. Дитина починає усвідомлювати важливість мнемічної задачі для засвоєння навчального матеріалу, поданого вчителем. У цьому віці відбувається інтенсивне формування прийомів запам'ятовування, тому при формуванні вмінь читання необхідно

використовувати прийоми активізації асоціативної пам'яті учнів, спроможних “зачепити” емоційну та інтелектуальну сфери дітей, посилити чуттєву основу їх сприймання і допомогти їм більш яскраво закарбувати в пам'яті правила читання.

Навчання читання про себе іншомовних текстів покликано вирішувати певні комунікативні задачі, тому починаючи з молодшої школи слід навчати комунікативному читанню в послідовності: від комунікації – до читання і від читання – до комунікації. Перед тим, як діти перейдуть до читання надписів під малюнками, загадок, віршів, міні-розповідей, вони повинні будуть виконати нескладні комунікативні завдання: відповісти на питання учителя, сказати 1-2 речення про героїв, описати їхню зовнішність, припустити їх улюблений вид заняття і т.д. Комунікативні завдання після читання тексту вимагають в учня поширеної відповіді на питання, виразу за опорами (ключовими словами, малюнками).

Навчання читання на комунікативній основі реалізують закладений в концепції інтегративний підхід, коли мовний і мовленнєвий матеріал, що вивчається, проходить через 3 основних аналізатори – слуховий, зоровий та моторний. Четвертий – динамічний аналізатор - додається під час навчання письма і тим самим остаточно закінчують формування мовних навичок та мовленнєвих вмій.

Учні 2-го класу засвоюють навички техніки письма – графіки та орфографії.

Саме у 2-му класі закладаються основи грамотного письма. Навчання письмового мовлення як самостійного виду мовленнєвої діяльності починається у 3-му класі і продовжується до закінчення початкової школи.

До закінчення навчання в початковій школі учень повинен навчитися не тільки грамотно скопіювати текст англійською мовою за дотриманням прийнятих норм графіки та орфографії, але й вставляти в нього слова та словосполучення згідно з навчальною ситуацією, а також самостійно писати лист обсягом не менше 8 речень.

В 3-4 класах значно ускладнюється тематика мовного та мовленнєвого матеріалу для говоріння. Крім невербальних моделей комунікативної поведінки, діти будуть вживати емоційно-забарвлені комунікативні одиниці розмовної мови, характерні носіям мови, які вони вивчили завдяки використанню автентичних прикладів іноземної мови (джазові наспіви, дитяча поезія, казки, оповідання тощо), та які вони будуть вживати під час відтворення власних діалогів, що моделюють реальне спілкування.

У 3-4 класах доцільно застосовувати ситуації, побудовані за принципом діалогу культур, а саме: ситуацій -уявних подорожей до визначних місць країни, мова якої вивчається, ситуацій-обміну думками, пов'язаних з обговоренням отриманих знань про національні реалії іншої та своєї культури, наприклад, про реалії шкільного життя, національні та родинні свята, світу дитячих захоплень тощо.

На відміну від 1 і 2 класів, в 3-4 класах збільшується доля самостійної роботи учня над мовним та мовленнєвим матеріалом, що дозволяє молодшим

школярам реалізувати свої творчі здібності. Це не тільки індивідуальні завдання при виконанні пошукових завдань при читанні та письмі. На особливу увагу заслуговує проектна робота як різновид творчої групової роботи молодших школярів. Завдання-проекти мають допомагати дітям під керівництвом учителя, а далі і самостійно створювати зміст своєї навчальної діяльності і засвоювати його в ході підготовки й захисту кінцевого продукту обраного проекту: колажу, альбому, сторінки з книги, постеру і т.д.

Все це сприятиме реалізації одного з провідних завдань середньої школи – навчати учнів успіху, у нашому випадку – вивчення і використання іноземної мови у міжкультурному спілкуванні.

З огляду на те, що майже всі стратегічні документи щодо вивчення іноземних мов, зорієнтовані на Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, то більш детально ознайомитись із основними положеннями цього документу можна на сайтах: <http://www.coe.int>; www.britishcouncil.org.ua; www.goethe.de/kiev

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з іноземних мов

На сьогодні внесено певні зміни до критеріїв навчальних досягнень учнів а саме: уточнені схеми і критерії оцінювання письма, оскільки формат завдань з іноземних мов носить компетентнісний характер і в тій чи іншій мірі охоплює всі компоненти комунікативної компетенції в якості об'єктів контролю.

Обсяг тексту, рівень складності, лексична та граматична наповнюваність, тематика текстів для аудіювання та читання; обсяг висловлювань монологічного висловлювання та кількість реплік у діалогічному мовленні, характер і тематика, лексична і граматична наповнюваність для говоріння; обсяг письмового повідомлення, його тематика, структура, повнота розкриття змісту, лексична насиченість та рівень граматичної компетентності для письма визначається вчителем відповідно до Програмових вимог, для кожного етапу навчання та типу навчального закладу.

Основними видами оцінювання з іноземної мови є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та підсумкова державна атестація. Тематичне оцінювання проводиться на основі поточного оцінювання. Окремого оцінювання для виставлення тематичних оцінок не передбачено. Під час виставлення тематичного балу результати перевірки робочих зошитів не враховуються.

Один раз наприкінці семестру проводиться контроль за чотирма видами мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо). До журналу робиться, наприклад, такий запис:

2.	5.1	18.	22.	25.1
Контроль	Контроль	Контроль	Контроль	Контроль
Аудіювання.	Говоріння.	Читання.	Письмо.	

Звертаємо увагу, що «Контроль» не є контрольною роботою і може бути комплексним та проводитись у формі тестування.

Оцінка за семестр виставляється на основі тематичного оцінювання та оцінок контролю з чотирьох видів мовленнєвої діяльності.

Для виконання всіх видів навчальних робіт з іноземної мови учням рекомендується мати зошити:

- з першого року навчання (1 клас) – 2 зошити один з яких може бути на друкованій основі. Для виконання підсумкових контрольних робіт окремі зошити не заводяться.

При перевірці робіт з іноземної мови у початковій школі (1-4 класи) вчитель виправляє помилки і пише зверху правильний варіант слова, виразу тощо. Зошити у яких виконуються навчальні класні та домашні роботи перевіряються після кожного уроку у всіх учнів з виставленням оцінок.

В 5-9 класах зошити перевіряються один раз на тиждень.

В 10-11 класах у зошитах перевіряються найбільш значимі роботи але з таким розрахунком щоб один раз в місяць перевірялись роботи всіх учнів. Словники перевіряються один раз в семестр. Вчитель виправляє помилки і ставить підпис та дату перевірки.

Відповідно до загальних вимог до ведення класного журналу «Записи в журналі ведуться державною мовою. З іноземних мов частково допускається запис змісту уроку та завдання додому мовою вивчення предмета».

Всі записи в зошитах учні повинні проводити з урахуванням наступних вимог: писати акуратно та розбірливо; записувати дату виконання роботи (число та місяць). Дата в зошитах з іноземних мов записується так як це прийнято у країні мова котрої вивчається. Після дати необхідно вказати де виконується робота (класна чи домашня робота), вказати номер вправи або вид роботи, що виконується.

Зошити та словники підписуються мовою яка вивчається.

Поділ класів на групи здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом Міносвіти і науки України від 20.02.02 р. № 128. При поглибленому вивченні іноземної мови з 1-го класу клас ділиться на групи з 8-10 учнів у кожній (не більше 3 груп); при вивченні іноземної що не є мовою навчання, а вивчається як предмет – клас чисельністю понад 27 учнів ділиться на 2 групи.

Не менш важливим на сьогоднішній день у сучасній школі є самооцінювання. Самооцінювання є невід'ємним умінням сучасної людини в процесі пізнання і самопізнання та альтернативним способом оцінки досягнень учнів. Найважливішою метою самооцінювання є підвищення учнівської здатності до саморефлексії, що сприяє зростанню питомої ваги самостійності в організації процесу навчання (самонавчання). Одним з найефективніших інструментів, що допомагає розвинути в учня здатність до самооцінювання в іншомовному навчанні є Європейське мовне портфоліо.

Загальноєвропейські рівні володіння мовою є базовими для Європейського мовного портфоліо. Вони забезпечують основу для учнівського самооцінювання та слугують матеріалом для постановки навчальних цілей. Шкали для самооцінювання відповідно до рівнів мовленнєвих умінь є центральними для структури і функцій Європейського мовного портфоліо. Таким чином, використовуючи Європейське мовне портфоліо у своєму

іншомовному навчанні учні не тільки знайомляться із загальноєвропейськими рівнями володіння мовою, але й на практиці вчать працювати з ними – з одного боку, займаючись плануванням власної навчальної діяльності із визначенням конкретних цілей за допомогою дескрипторів в оціночних шкалах, з другого – займаючись самооцінюванням, яке є результатом ефективної учнівської рефлексії власного процесу навчання мови. Отже, за допомогою Європейського мовного портфоліо спрощується процедура впровадження європейських стандартів оцінювання учнів, в тому числі під час формуючого чи підсумкового тестування, які здійснюються за допомогою дескрипторів відповідно до Загальноєвропейських рівневих стандартів.

Під час вивчення іноземної мови дія самооцінювання може фокусуватися на трьох аспектах. Перший – це сам навчальний процес. Учні повинні бути здатними оцінити, наскільки добре вони навчаються взагалі, на певному етапі та наскільки успішно виконують індивідуальні завдання та досягають навчальних цілей. Другий аспект для самооцінювання – це учнівські комунікативні уміння, відповідно до рівнів і дескрипторів, розроблених Радою Європи. Третій аспект – це лінгвістична компетенція учня. **Використовуючи самооцінювання, учні вчать контролювати свій лінгвістичний здобуток і виправляти помилки, використовуючи ті самі шкали і оціночні схеми, які використовуються під час оцінювання іншими.** Таким чином, вони починають глибше розуміти методи оцінювання, що може допомогти їм краще скласти підсумкові іспити (тести).

Самооцінювання та традиційне оцінювання не можуть замінити один одного, але в ідеалі вони повинні доповнювати один одного. Самооцінювання базується на учнівській розвинутій здібності рефлексії з метою оцінити свої знання, уміння й досягнення. Оцінювання іншими надає більшої об'єктивності у вимірюванні тих же знань, навичок і досягнень. Використання цих двох видів оцінювання сприятиме розвитку учнівської автономії, впровадженню компетентісного підходу у навчання іноземних мов, кращого розуміння загальноєвропейських оціночних стандартів.

На сьогодні розроблено український варіант Європейського мовного портфоліо який проходить апробацію у п'яти регіонах України (Харків, Одеса, Донецьк, Чернівці, Тернопіль) та підготовлено і видруковано методичний посібник «Європейське Мовне Портфоліо: Методичний посібник. - Тернопіль: Лібра Терра, 2008.». Більш детально ознайомитися з основними положеннями щодо використання Європейського мовного портфоліо можна на сайтах: www.coe.int/portfolio; www.cilt.org.uk/elp.htm; www.nacell.org.uk/elp.htm; www.eelp.gap.it; www.europeestaalportfolio.nl та безпосередньо звернувшись до національного експерта проекту Карпюк О.Д. за адресою: karpiuk@i.ua

Використання Європейського мовного портфоліо дозволяє зробити процес іншомовного навчання більш прозорим для учнів, допомагаючи їм розвивати їхню здатність до відображення та самооцінювання, таким чином, надаючи їм можливість поступово збільшувати свою відповідальність за власне навчання.

Урок узагальнення і систематизації знань.

Методика проведення і практика

У шкільній практиці зустрічаються такі основні типи уроків:

- 1) уроки вивчення нового матеріалу;
- 2) закріплення вивченого;
- 3) повторення;
- 4) узагальнення вивченого матеріалу;
- 5) уроки перевірки набутих знань;
- 6) аналіз контрольних письмових робіт.

Наведений поділ уроків умовний. В основу такого поділу береться мета уроку, адже жоден тип уроку не буває в чистому вигляді. Елементи одного типу зустрічаються в іншому. Наприклад, повноцінного вивчення нового матеріалу не може бути без повторення раніше вивченого. У свою чергу повторення пройденого може охоплювати елементи нового, які уточнюють, поглиблюють знання учнів з тієї чи іншої теми.

У підручниках з педагогіки підкреслюється велика роль повторення в процесі навчання, яке у школі проводять з такою метою:

- щоб учні не забували вивченого;
- щоб закріпити необхідні елементи знань на тривалий період;
- для поглиблення і розширення відомостей про раніше вивчені явища, події, факти;
- для усвідомлення нового матеріалу;
- для уточнення набутих уявлень;
- для формування в учнів практичних умінь і навичок;
- для систематизації і узагальнення знань.

Структура уроку узагальнення і систематизації знань насамперед повинна

відповідати структурі самого процесу узагальнення і систематизації знань, в якому передбачається наступна послідовність роботи: від засвоєння і узагальнення окремих фактів до формування в учнів понять, їх категорій і систем, а від них - до засвоєння все більш складної системи знань.

Розглянемо структуру уроку узагальнення і систематизації знань, яка має такі елементи:

1. Мотивація навчальної діяльності школярів.

2. Повідомлення теми, мети, завдань уроку.

3. Повторення та узагальнення окремих фактів, подій, явищ. На цьому етапі уроку найбільш доцільно виконувати наступні методи узагальнення і систематизації знань (у різному їхньому поєднанні): бесіда, метод вправ, аналіз таблиць, схем. На уроках узагальнюючого повторення вчителі часто використовують серії таблиць, ілюстрації, схематичні зображення, діаграми, навчальні карти.

Одна із важливих форм узагальнення і систематизації являється самостійна робота учнів з підручником на уроці. При цьому можуть застосовуватись різні прийоми роботи з текстом: читання і складання планів, тез, конспекту, порівняння історичних фактів, явищ, процесів, різних історичних епох. Робота з підручником пов'язується з розглядом узагальнюючих таблиць, діаграм, графіків, схематичних малюнків.

До уроку зазначеного типу учитель повинен учнів попередньо готувати: виробляти у них уміння узагальнювати матеріал по тексту, знаходити у підручнику необхідні для нього матеріали і факти, формулювати висновки. До роботи з підручником з метою узагальнення і систематизації знань слід привчати учнів поступово. Спочатку це можуть бути завдання на висвітлення окремих фактів, подій, їхню оцінку, визначення причин і наслідків цих подій. Для процесу узагальнення і систематизації на уроці велике значення має

правильний підбір завдань для роботи з підручником. Це може бути порівняння і співставлення, встановлення причинно-наслідкових зв'язків з метою уточнення окремих фактів і подій, отримання чітких уявлень про події, явища, процеси. Широке узагальнення вимагають виконання таких завдань, які б стосувались всього матеріалу, сприяли засвоєнню чіткої системи понять. Але як показує досвід, з такими завданнями справляються лише сильні учні. Доцільніше ці питання розчленувати і розв'язувати їх на підставі роботи з підручником по частинах. Значний ефект при роботі з підручником на уроках систематизації і узагальнення знань дає прийом порівняння і зіставлення предметів, явищ, подій, фактів.

4. Повторення і систематизація основних теоретичних положень і провідних ідей науки.
5. Узагальнення понять і засвоєння відповідної їм системи знань.
6. Домашнє завдання.
7. Підсумки уроку.

Але урок узагальнення і систематизації знань можна провести і в нестандартній формі. Це може бути урок-подорож, урок-вікторина, урок у формі гри брейн – ринг, урок – КВК та інші. Вчителі нашого МО проводять такі уроки в кінці четверті, семестру, року. Учні, граючи, що їм дуже подобається, повторюють вивчений матеріал.

У даній роботі ми пропонуємо саме такі уроки, які були розроблені і проведені нашими вчителями.

**Оцінювання навчальних досягнень
молодших школярів з іноземної мови**

Методичні матеріали

I. Особливості організації контролю в початковій школі

Законом України «Про загальну середню освіту» передбачено здійснювати контроль за відповідністю освітнього рівня молодших школярів вимогам Державного стандарту початкової загальної освіти. Оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з іноземної мови здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.08.2008 №755 «Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи», наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 30.08.2011 №996 «Орієнтовні вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти з предметів інваріантної складової навчального плану» (додатки №№1-12) та згідно з інструктивно-методичними рекомендаціями з викладання іноземної мови Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (лист МОНмолодьспорту України від 01.06.2012 №1/9-426, додаток №1). Заповнення журналів проводиться відповідно до листа МОН України від 11.09.07 №1/9-532 «Вимоги щодо ведення класного журналу в 1-4 класах загальноосвітніх навчальних закладів. Інструктивно-методичний лист».

Контроль є невід'ємною складовою системи навчання іноземних мов. На відміну від власне навчання іноземної мови, метою якого є формування та розвиток іншомовної комунікативної компетенції (мовленнєвої, мовної, соціокультурної, навчально-пізнавальної), *завданням контролю* передусім є визначення та оцінювання рівня сформованості згаданих вище мовленнєвих навичок та вмінь. Правильно організований контроль значно впливає на ефективність усього процесу навчання. Для забезпечення ефективності оцінювання навчальних досягнень молодших школярів необхідно враховувати основні завдання початкової школи, вікові та психологічні особливості молодших школярів, принцип гуманізації навчально-виховного процесу. Оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи ґрунтується на позитивному принципі, що, насамперед, передбачає врахування рівня навчальних досягнень учня, а не ступеня його невдач.

Завданням учителя іноземної мови в організації контролю молодших школярів є:

- навчити учня розуміти, що оцінюються його конкретні дії, а не він сам;
- навчити дитину сприймати оцінку як показник рівня знань і вмінь;
- закласти основи для формування в учня вмінь об'єктивно оцінювати хід і результати своєї діяльності.

У методиці викладання іноземних мов до контролю висуваються такі *вимоги*:

1. Контроль має бути спрямованим на певні мовленнєві навички та вміння, рівень досягнення яких визначається й оцінюється.

2. Під час контролю має бути охоплений весь той мовний і мовленнєвий матеріал, засвоєння якого перевіряється.

3. Контроль має бути максимально об'єктивним.

4. Контроль набуває ефективності й виправдовує себе лише за умови його регулярного проведення в процесі навчання іноземної мови. Систематичність контролю реалізується в таких його видах, як проміжний (у ході вивчення конкретної теми для визначення рівня сформованості окремої навички або вміння, якості засвоєння певної порції навчального матеріалу), рубіжний (після закінчення роботи над темою, циклом), підсумковий контроль (після завершення певного етапу навчання іноземної мови).

Діяльність учителя (або особи, яка проводить контроль) передбачає чіткий інструктаж щодо правил та умов виконання контрольних завдань, здійснення спостереження за ходом виконання учнями контрольних завдань, визначення й оцінювання результатів іншомовної мовленнєвої діяльності учнів.

Діяльність учня під час виконання контрольних завдань характеризується самостійністю, відсутністю допомоги з боку вчителя, обмеженістю в часі і, через систему контрольних завдань, цілеспрямованістю і керованістю.

Перший рік навчання слід розглядати як спеціальний пропедевтичний курс, протягом якого в учнів формуються первинні навички та вміння з усіх видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання та письма. Головна мета першого року – підготувати учнів до засвоєння основного курсу.

Навчальна діяльність учнів 1^{-го} класу оцінюється вербально (словесно).

Вербальне оцінювання учнів 1^{-го} класу здійснюється за допомогою таких форм і прийомів:

- розгорнутих оцінних суджень, коли вчитель аналізує хід роботи, її результати, коментує спосіб виконання, наголошує на головному, стимулює учнів до наслідування кращих зразків відповіді, демонструє раціональні способи роботи, розкриває можливості вдосконалення діяльності тощо;
- різноманітних прийомів схвалення, погодження, підбадьорювання, виражених вербально і за допомогою міміки, жестів, модуляції, голосу;
- перспективних оцінок, коли вчитель роз'яснює, за яких умов учень може в майбутньому одержати найвище схвалення.

Зразки найбільш уживаних вербальних засобів:

Англійська мова

Good for you! – Молодець!

That's the boy (girl)! – Оце так учень (учениця)!

Excellent! – Відмінно!

Great! – Добре!

Well done! – Добре!

(Very) good! – Дуже добре!

No, that's not right. (Name), you try! – Ні, неправильно. (Ім'я), спробуй ти!
Guess , what's missing? – Здогадайтесь, чого бракує?
That's better! – Уже краще!
That's nearly right, try again! – Майже правильно, спробуй ще раз!
Mind your grammar! – Зверни увагу на граматику.

Німецька мова

Gut! – Добре!

Sehr gut! – Дуже добре!

Prima – Чудово!

Ausgezeichnet! – Відмінно!

Французька мова

Bravo! – Молодець!

Super! – Супер!

Impassable! – Відмінно!

Très bien! – Дуже добре!

Bien! – Добре!

Оцінювання навчальних досягнень учнів 2⁻²⁰ – 4⁻²⁰ класів має різнорівневий характер і передбачає оцінку в балах. Якість знань з іноземної мови учнів 2^{-x} – 4^{-x} класів оцінюються за 12-бальною шкалою оцінювання з урахуванням вимог та критеріїв, які регламентуються нормативними документами, що згадані вище. У I семестрі другого року навчання важливо надати перевагу балам достатнього і високого рівнів, ураховуючи індивідуальні особливості учнів та різні можливості досягнення ними певного рівня знань.

У кінці кожного навчального семестру перевіряється рівень сформованості в учнів навичок і вмінь з чотирьох видів мовленнєвої діяльності за завданнями, до складу яких входять конкретні об'єкти контролю за програмовим матеріалом з аудіювання, говоріння, читання, письма. За підсумками виконання таких завдань виставляється чотири оцінки, які заносяться в журнал.

За рішенням педагогічної ради навчального закладу може надаватися словесна характеристика знань, умінь і навичок учнів другого класу.

II. Види оцінювання навчальних досягнень

Основними видами оцінювання з іноземної мови є поточне, тематичне, контроль 4-х видів мовленнєвої діяльності, семестрове, річне.

Поточна оцінка виставляється до класного журналу в колонку з написом, що засвідчує дату проведення заняття, коли здійснювалося оцінювання учня (учениці).

Тематична оцінка виставляється до класного журналу в колонку з написом *Тематичний бал* без дати. При оформленні правої сторінки журналу в графі *Зміст уроку* запис не фіксується.

Тематичне оцінювання проводиться на основі поточного оцінювання. Якщо учень був відсутній на уроках протягом вивчення теми, не виконав вимог навчальної програми, у колонку з написом *Тематичний бал*

виставляється *н/а (не атестований(а))*. Тематична оцінка не підлягає коригуванню.

У кінці кожного навчального семестру проводиться **контроль рівнів сформованості в учнів навичок і вмінь з чотирьох видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання, письма** відповідно до конкретних об'єктів контролю за програмовим матеріалом (мовним та мовленнєвим) та виставляються чотири оцінки, які заносяться у чотири графи на лівій сторінці журналу під відповідними датами.

Контроль не є контрольною роботою і може бути комплексним та проводитись у формі тестування.

Семестрова оцінка виставляється до класного журналу без дати в колонку з написом *I семестр, II семестр*. Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичного оцінювання та оцінок контролю з чотирьох видів мовленнєвої діяльності. Тут мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень учня з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо.

Якщо учень був відсутній на уроках протягом семестру, у відповідну клітинку замість оцінки за *I семестр* чи *II семестр* виставляється *н/а (не атестований(а))*. Семестрова оцінка може підлягати коригуванню, відтак колонка *Скоригована* є обов'язковою. Скоригована семестрова оцінка виставляється без дати поруч із колонкою *I семестр* або *II семестр*. У разі, якщо учневі не вдалося підвищити результати, запис у колонку *Скоригована* не робиться.

Річна оцінка виставляється в колонку з написом *Річна* без зазначення дати, не раніше ніж через три дні після виставлення оцінки за *II семестр*. Річне оцінювання здійснюється на основі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. У разі коригування учнями оцінки за *II семестр* річна оцінка виставляється їм не пізніше 10 червня поточного року.

У випадку неатестації учня за підсумками двох семестрів у колонку *Річна* робиться запис *н/а (не атестований(а))*. Річна оцінка коригуванню не підлягає.

III. Прийоми контролю

Більшість прийомів **поточного оцінювання** спрямовано на детальну перевірку окремих параметрів мови або вмінь мовлення, яких щойно навчили. Серед поточних оцінок можуть бути оцінки за рівень сформованості мовних навичок (фонетичних, лексичних, граматичних, орфографічних) та мовленнєвих умінь з аудіювання, говоріння, читання, письма. З цією метою рекомендується проводити фонетичні, орфографічні диктанти, виконувати тестові завдання з граматики, лексики, читання; проводити самостійні роботи з писемного мовлення; здійснювати усне опитування з говоріння (монологічне, діалогічне мовлення).

Тематичне оцінювання. Під час виставлення тематичної оцінки

враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню впродовж вивчення теми. Проведення окремої тематичної атестації не передбачається. Проте перед виставленням тематичної оцінки доцільно провести самостійну роботу з метою визначення відхилень у мовленнєвій діяльності школярів, щоб з'ясувати, як клас устигає в цілому.

Під час виставлення тематичного бала результати перевірки робочих зошитів не враховуються.

Оцінювання вмінь з чотирьох видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письма) проводиться відповідно до визначених об'єктів контролю, програмових вимог для кожного класу й типу навчального закладу, критеріїв вимірювання. Об'єктами контролю є:

- з аудіювання та читання – обсяг тексту, тематика, рівень складності, лексична та граматична наповнюваність текстів;

- з говоріння враховуються обсяг монологічного висловлювання та кількість реплік у діалогічному мовленні, характер і тематика, лексична і граматична наповнюваність;

- з писемного мовлення – обсяг письмового повідомлення, його тематика, структура, повнота розкриття змісту, лексична насиченість і рівень граматичної компетентності.

Усі види контрольних робіт перевіряються в усіх учнів до наступного уроку, а при значній кількості (20) – через один урок. У роботах, які перевіряються, учитель робить помітки і виправляє допущені помилки червоною пастою (чорнилом).

Семестровий бал ставиться в кінці кожного семестру (півріччя). Семестрова оцінка узагальнено відображає підготовку учнів протягом півріччя і виставляється на основі тематичного оцінювання та оцінок контролю з чотирьох видів мовленнєвої діяльності.

IV. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів

1. АУДІЮВАННЯ

Перевіряється здатність учня сприймати на слух незнайоме за змістом висловлювання з одного прослуховування.

Тексти подаються одноразово у звукозапису чи з голосу вчителя, а завдання до них – у друкованому вигляді. Тексти будуються на мовному матеріалі 1^х - 4^х класів.

Розвитку навичок аудіювання в учня досягають шляхом максимального використання вчителем іноземної мови на уроці. Чим більше вчитель говоритиме англійською, німецькою, французькою мовами, тим кращими будуть досягнення учнів з аудіювання. Діти молодшого шкільного віку ще не можуть розуміти тексти, що чують, але в учнів мають бути сформовані вміння реагувати на мовлення вчителя відповідно до обставин. Отже, у I півріччі 1-го класу необхідно навчити дітей слухати, розуміти й реагувати відповідно до ситуації на фрази вчителя, команди, вітання та ін. З II-го півріччя учні

поступово привчаються розуміти короткі повідомлення.

Перевірка вмінь та навичок аудіювання здійснюється після/або протягом кожної виучуваної теми (поточний контроль) та один раз на семестр (підсумковий контроль). Оцінки заносяться до журналу. На перевірку рівня сформованості вмінь та навичок аудіювання відводиться до 10-15 хвилин уроку.

Форми контролю аудіювання можуть бути різні:

- екстралінгвістичні дії учнів (підняття руки, сигнальних карток, малюнків);
- підбір малюнків згідно зі змістом;
- усне та письмове викладання змісту рідною або іноземною мовами;
- письмові відповіді на запитання (орієнтовно: у 1-2 класах – 2-3 запитання; у 3-4 класах – 4-6 запитань);
- упорядкування малюнків, предметів за логікою змісту;
- текстові завдання, найбільш широкоживаними з яких є тести на виправлення неправильних тверджень, тести з вибілковими відповідями (до кожного із запитань додаються 2-3 варіанти відповідей у 1-2 класах та 3-4 варіанти для учнів 3-4 класів, учні обирають правильний варіант) та тести з конструйованими відповідями (учні самостійно формулюють і записують відповідь).

Програмові вимоги до контролю рівня сформованості вмінь та навичок аудіювання:

Клас	Загальноосвітні навчальні заклади	Спеціалізовані ЗОШ із поглибленим вивченням іноземних мов
В учнів перевіряються вміння:		
1	- розрізняти на слух букви, слова, фрази, що вивчені; - сприймати на слух та виконувати прості інструкції (open..., close..., take..., give me, stand up, sit down); - розуміти короткі повідомлення, підтримані малюнками, жестами, за темами особистісної, публічної та освітньої сфер тощо.	- реагувати невербально на запитання, які вимагають простих відповідей; - демонструвати розуміння ключових слів у висловленнях, які проговорюються дуже повільно та з довгими паузами; - розрізняти мовлення головних дійових осіб простих коротких оповідань, яке проявляється ретельно, повільно, за допомогою наочності та інших засобів; - розуміти короткі прості вказівки, сформульовані повільно.
2	- реагувати невербально на запитання, які вимагають простих відповідей; - демонструвати розуміння ключових слів у висловленнях, які проговорюються дуже повільно та з довгими паузами; - розуміти короткі прості вказівки, що сформульовані повільно; - розуміти основну ідею <i>адаптованого</i> аудіо-/відеозапису.	- розуміти мовлення вчителя у повільному темпі з довгими паузами, підтверджене невербальними засобами; - розуміти інструкції, сформульовані ретельно та повільно на вербальному та невербальному рівні; - розуміти діалогічне мовлення в достатньо повільному темпі з довгими паузами та чіткою інтонацією; - розуміти основні ідеї віршованого чи писемного тексту, який звучить у повільному темпі за підтримкою невербальних засобів. Текст побудований <i>на засвоєному матеріалі</i> .
3	- реагувати на запитання, які вимагають відповідей «так/ні» чи інших простих відповідей;	- розуміти мовлення в дещо уповільненому темпі, ретельно артикульоване; - розуміти основний зміст прослуханих текстів

	- розуміти інструкції, що сформульовані ретельно та повільно на вербальному та невербальному рівні; - розуміти діалогічне мовлення в достатньо повільному темпі з довгими паузами та чіткою інтонацією; - розуміти основний зміст віршованого чи писемного тексту, який звучить у повільному темпі за підтримкою невербальних засобів. Текст побудований на <i>засвоєному матеріалі</i> .	різного характеру, побудованих на <i>засвоєному мовному матеріалі</i> .
4	- розуміти мовлення в дещо уповільненому темпі, ретельно артикульоване; - розуміти основний зміст прослуханих текстів різного характеру, побудованих на <i>засвоєному мовному матеріалі</i> .	- розуміти мовлення, ретельно артикульоване, у <i>запису</i> ; - розуміти основний зміст прослуханих текстів різного характеру, побудованих на <i>засвоєному мовному матеріалі</i> .

Рекомендовані вимоги до *обсягу фраз/слів* під час звучання текстів з аудіювання (одноразове пред'явлення у звукозапису або з голосу вчителя):

Клас	Обсяг фраз/речень під час звучання тексту	
	Загальноосвітні навчальні заклади	Спеціалізовані ЗОШ із поглибленим вивченням ІМ
1	3-4 речення	4-5 речень
2	4-5 речень	5-6 речень
3	5-6 речень	7-8 речень
4	6-7 речень	8-9 речень

Критерії оцінювання навчальних досягнень з аудіювання (за 12-бальною шкалою):

Рівні навчальних досягнень	Бали	Вимоги до вмінь та навичок
I. Початковий	1	Учень (учениця) розпізнає на слух найбільш поширені слова у мовленні, яке звучить в уповільненому темпі
	2	Учень (учениця) розпізнає на слух найбільш поширені словосполучення у мовленні, яке звучить в уповільненому темпі
	3	Учень (учениця) розпізнає на слух окремі прості непоширені речення і мовленнєві зразки, побудовані на вивченому мовному матеріалі в мовленні, яке звучить в уповільненому темпі
II. Середній	4	Учень (учениця) розпізнає на слух прості речення, фрази та мовленнєві зразки, що звучать у нормальному темпі. В основному розуміє зміст прослуханого тексту, в якому використаний знайомий мовний матеріал
	5	Учень (учениця) розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі
	6	Учень (учениця) розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі невеликих за обсягом текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися
III. Достатній	7	Учень (учениця) розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі, що містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, сприймає більшу частину необхідної інформації, надану у вигляді оцінюючих суджень, опису, аргументації
	8	Учень (учениця) розуміє основний зміст стандартного мовлення у межах тематики ситуативного мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих

		слів, про значення яких можна здогадатися. В основному сприймає на слух експліцитно надану інформацію
	9	Учень (учениця) розуміє основний зміст мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, а також сприймає основний зміст повідомлень та фактичну інформацію, надану у повідомленні
IV. Високий	10	Учень (учениця) розуміє основний зміст мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, а також основний зміст чітких повідомлень різного рівня складності
	11	Учень (учениця) розуміє тривале мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє знаходити в інформаційних текстах необхідну інформацію
	12	Учень (учениця) розуміє тривале мовлення й основний зміст повідомлень, сприймає на слух надану фактичну інформацію у повідомленні

За цими критеріями здійснюється оцінювання аудіювання у процесі:

- повсякденного вивчення результатів навчальної роботи учнів на уроках в усній та письмовій формах;
- проведення підсумкових робіт учнів під час усного (індивідуального, групового чи фронтального) та письмового опитування (самостійних і контрольних робіт).

Оцінювання тестових завдань з аудіювання

Оцінювання тестових завдань з аудіювання здійснюється за відсотком виконання:

Б а л и	Критерії	
	Загальноосвітні навчальні заклади	Спеціалізовані ЗОШ із поглибленим вивченням іноземних мов
1	10 % виконання завдання	49 % і нижче виконання завдання
2	20 % виконання завдання	50-59 % виконання завдання
3	30 % виконання завдання	60-64 % виконання завдання
4	40 % виконання завдання	65-69 % виконання завдання
5	50 % виконання завдання	70-74 % виконання завдання
6	60 % виконання завдання	75-79 % виконання завдання
7	70 % виконання завдання	80-84 % виконання завдання
8	80 % виконання завдання	85-89 % виконання завдання
9	85 % виконання завдання	90-94 % виконання завдання
10	90 % виконання завдання	95-97 % виконання завдання
11	не менше 95 % виконання завдання	98-100 % виконання завдання
12	100 % виконання завдання	100 % виконання завдання

2. ГОВОРІННЯ

Перевіряються мовленнєві вміння та навички, необхідні для реалізації монологічного та діалогічного мовлення. Перевірка розвитку вмінь та навичок

здійснюється після /протягом кожної виучуваної теми (поточний контроль) і один раз на семестр (підсумковий контроль). Оцінки заносяться до журналу.

Тематика усного мовлення учнів початкової школи визначається програмою:

1. Особистісна сфера – я, мій друг, сім'я, іграшки, відпочинок, дозвілля, людина; місце проживання, помешкання.

2. Публічна сфера – свята, вітання; природа, навколишнє середовище, традиції, подорож.

3. Освітня сфера – шкільне приладдя; школа, шкільне життя.

Усі усні повідомлення (як у монологічному, так і в діалогічному мовленні) аналізуються вчителем під час говоріння учня та оцінюються відповідно до програмових вимог та критеріїв оцінювання.

Програмові вимоги до контролю сформованості вмінь та навичок говоріння:

Клас	Загальноосвітні навчальні заклади	Спеціалізовані ЗОШ із поглибленим вивченням іноземних мов
В учнів перевіряються вміння:		
1	<p><u>У монологічному мовленні:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - представляти себе, членів родини, друзів; - називати предмети; - рахувати до 10; - розповідати короткі римівки та лічилки; - називати й описувати предмети/тварин <p>відповідно до навчальної ситуації у межах програмової тематики;</p>	<p><u>У монологічному мовленні:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - представляти себе, своїх друзів, батьків; - повідомляти про місцезнаходження предмета; - описати предмет шкільного вжитку, іграшку, тварину, погоду; - повідомляти про здатність виконувати певні дії учнем чи іншими особами. <p><u>У діалогічному мовленні:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ставити загальні та спеціальні запитання і відповідати на них; - реагувати на прості, у дещо уповільненому темпі, репліки вчителя й однокласників; - обмінюватися репліками на рівні мікродіалогу.

	<p>- привітатися, попрощатися, подякувати, вітати зі святом.</p> <p><u>У діалогічному мовленні:</u></p> <p>- вітатися та прощатися; знайомитися;</p> <p>- ставити запитання, засвоєні в мовленнєвих зразках, і відповідати на запитання однокласників/учителя;</p> <p>- висловити подяку, попросити прощення.</p> <p>Вимова апроксимована з урахуванням особливостей іноземної мови під час промовляння слів і висловів.</p>	
--	--	--

<p>2</p>	<p><u>У монологічному мовленні:</u></p> <p>- представляти себе, своїх друзів, батьків, продукуючи прості, здебільшого ізольовані речення;</p> <p>- описувати предмет шкільного вжитку, іграшку, тварину, погоду;</p> <p>- повідомляти про здатність виконувати певні дії учнем чи іншими особами.</p> <p><u>У діалогічному мовленні:</u></p> <p>- ставити загальні та нескладні спеціальні запитання, засвоєні як мовленнєві зразки;</p> <p>- відповідати на них згідно з мовним матеріалом і ситуацією спілкування та з опорою на вивчений мовний матеріал;</p> <p>- реагувати на прості, в дещо уповільненому темпі, репліки вчителя й однокласників;</p> <p>- обмінюються репліками на рівні мікродіалогу.</p>	<p><u>У монологічному мовленні</u> використовувати прості речення та фрази для того, щоб:</p> <p>- описувати місце (помешкання, клас), явище (погода, свято), об'єкт (людина, сім'я, іграшки, предмети шкільного вжитку, тварини);</p> <p>- повідомляти про виконання повсякденних дій та дій, що відбуваються в момент мовлення, в межах засвоєного мовного матеріалу та адекватно до тем спілкування;</p> <p>- спонукати до виконання дії (наказувати, пропонувати тощо);</p> <p>- указувати час дії (день, місяць, пора року);</p> <p>- коментувати свої дії та дії інших людей.</p> <p><u>У діалогічному мовленні:</u></p> <p>- ставити загальні, спеціальні, альтернативні запитання та відповідати на них;</p> <p>- підтримувати елементарне спілкування в межах мікродіалогів;</p> <p>- висловлювати пропозицію та відповідати на чиюсь пропозицію згодою/незгодою;</p> <p>- висловлювати твердження і відповідати на чиєсь твердження схваленням/несхваленням;</p> <p>- реагувати на чіткі репліки вчителя, подані у відносно уповільненому темпі.</p>
<p>3</p>	<p><u>У монологічному мовленні:</u></p> <p>- використовувати прості речення та фрази;</p> <p>- описувати місце (помешкання, клас), явище (погода, свято), об'єкт (людина, сім'я, іграшки, предмети шкільного вжитку, тварини);</p> <p>- робити короткий переказ змісту почутого, побаченого, прочитаного повідомлення, що містить знайомий мовний і мовленнєвий матеріал;</p> <p>- коментувати свої дії та дії інших людей.</p> <p><u>У діалогічному мовленні:</u></p> <p>- ставити загальні, спеціальні, альтернативні запитання, засвоєні в усному мовленні, і відповідати на них згідно з мовним матеріалом і відповідно до ситуації спілкування;</p>	<p><u>У монологічному мовленні:</u></p> <p>- робити короткі повідомлення про повсякденні та минулі дії, події;</p> <p>- описувати свій клас, кімнати, ігри і забави, погоду, сім'ю, свято, людей, тварин;</p> <p>- висловлювати своє ставлення до об'єктів, явищ, подій.</p> <p><u>У діалогічному мовленні:</u></p> <p>- розуміти й реагувати на повсякденні вирази, спрямовані на задоволення потреб конкретного типу відповідно до ситуацій спілкування;</p> <p>- підтримувати спілкування, використовуючи діалоги різних типів;</p> <p>- розігрувати короткі сценки, виступаючи у певних</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - підтримувати елементарне спілкування в межах мікродіалогів етикетного характеру, а також мікродіалогів. 	<ul style="list-style-type: none"> ролях; - брати участь у розмові на прості та звичні теми, використовуючи всі види запитань; - використовувати стягнені форми, характерні для діалогічного мовлення; - емоційно забарвити діалог, використовувати відповідну інтонацію, жести, міміку, вигуки, характерні для мовленнєвої поведінки носіїв мови.
4	<p><u>У монологічному мовленні:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - робити короткі повідомлення про повсякденні та минулі дії/події; - робити короткий переказ змісту почутого, побаченого, прочитаного повідомлення, що містить знайомий мовний і мовленнєвий матеріал; - описувати свій клас, кімнату, ігри й забави, погоду, сім'ю, свято, людей, тварин; - коментувати зображене на малюнку або фото; - порівнювати особи, предмети за певною ознакою; - висловлювати своє ставлення до об'єктів, явищ, подій. <p><u>У діалогічному мовленні:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ініціювати і закінчувати діалог; - вести короткі діалоги етикетного характеру; - підтримувати спілкування, використовуючи діалоги різних типів; - розігрувати короткі сценки, виступаючи у певних ролях; - брати участь у розмові на прості та звичні теми; - емоційно забарвлювати діалог, використовуючи відповідну інтонацію, жести, міміку, вигуки, характерні для мовленнєвої поведінки носіїв мови. 	<p><u>У монологічному мовленні:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - робити короткі повідомлення про повсякденні й минулі дії, події; - описувати свій клас, кімнату, ігри й забави, погоду, сім'ю, свято, людей, тварин; - висловлювати своє ставлення до об'єктів, явищ, подій; - висловлювати певні емоції. <p><u>У діалогічному мовленні:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміти й реагувати на повсякденні вирази, спрямовані на задоволення потреб конкретного типу відповідно до ситуацій спілкування; - ініціювати і закінчувати діалог; - підтримувати спілкування, використовуючи діалоги різних типів; - розігрувати короткі сценки, виступаючи у певних ролях; - брати участь у розмові на прості та звичні теми, використовуючи при цьому всі види запитань; - емоційно забарвити діалог, використовуючи відповідну інтонацію, жести, міміку, вигуки, характерні для мовленнєвої поведінки носіїв мови.

Програмові вимоги до *обсягу висловлювань у монологічному та діалогічному мовленні:*

Клас	Загальноосвітні навчальні заклади		Спеціалізовані ЗОШ із поглибленим вивченням іноземних мов	
	Обсяг речень/фраз під час висловлювання учня			
	у монології	у діалозі	у монології	у монології
1	3-4 речення	3-4 репліки	4-5 речень	3-4 репліки
2	4-5 речень	4-5 реплік	5-6 речень	4-5 реплік
3	5-6 речень	5 реплік	7-8 речень	6-7 реплік
4	6-7 речень + жести, міміка	5-6 реплік	8-9 речень	6-7 реплік без попередньої підготовки

Перевірка рівня сформованості *ситуативного монологічного мовлення* (не раніше 2-го року навчання) здійснюється індивідуально: учитель пропонує

учню протягом 1-3 хвилин вибрати одну із запропонованих тем чи мовленнєвих ситуацій, обдумати її та створити висловлювання на відповідну тему.

Можливі об'єкти контролю монологічного мовлення:

1.	Розкриття теми (відповідність ситуації або темі, послідовність, логічність)	0 – 1 бал
2.	Вимова – за фонематичні помилки, тобто такі, які порушують зміст висловлювання, знімається бал	0 – 1 бал
3.	Граматична правильність – за кожну граматичну помилку знімається 1 бал	до 5 балів
4.	Лексична грамотність – враховується наявність у висловлюванні специфічних для монологу мовленнєвих засобів та різноманітність використаних мовленнєвих зразків	до 4 балів
5.	Тематична достатність (обсяг повідомлення)	0 – 1 бал
	Разом:	12 балів

Контроль діалогічного мовлення полягає в тому, щоб перевірити в учнів

уміння мовленнєвої взаємодії у межах заданої ситуації. Взаємодія в діалозі означає вміння реагувати на репліку та спонукати до продовження розмови.

Можливі об'єкти контролю діалогічного мовлення:

1.	Відповідність ситуації	1 бал
2.	Мовна правильність (фонетична, лексична, граматична)	5 балів
3.	Тематична достатність (повнота, наявність різноманітних діалогічних єдностей)	5 балів
4.	Швидкість реакції на репліки співрозмовника	1 бал
	Разом	12 балів

Критерії оцінювання навчальних досягнень із говоріння (за 12-бальною шкалою):

I. Початковий	1	Учень (учениця) знає найбільш поширені вивчені слова, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки
	2	Учень (учениця) знає найбільш поширені вивчені словосполучення, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки
	3	Учень (учениця) використовує в мовленні прості непоширені речення з опорою на зразок, має труднощі у вирішенні поставленого комунікативного завдання в ситуаціях на задану тему, допускає фонематичні помилки
II. Середній	4	Учень (учениця) уміє в основному логічно розпочинати та підтримувати бесіду, при цьому використовуючи обмежений словниковий запас та елементарні граматичні структури. На запит співрозмовника дає елементарну оціночну інформацію, відображаючи власну точку зору
	5	Учень (учениця) уміє в основному логічно побудувати невеличке монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, допускаючи незначні помилки під час використання лексичних одиниць. Усі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно
	6	Учень (учениця) упевнено розпочинає, підтримує, поновлює та закінчує розмову згідно з мовленнєвою ситуацією. Усі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно
III. Достатній	7	Учень (учениця) уміє зв'язно висловлюватись відповідно до навчальної ситуації, малюнка, робити повідомлення з теми, простими реченнями передавати зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, ставити запитання та відповідати на них

	8	Учень (учениця) уміє логічно висловлюватися в межах вивчених тем відповідно до навчальної ситуації, а також у зв'язку зі змістом прочитаного, почутого або побаченого, висловлювати власне ставлення до предмета мовлення; уміє підтримувати бесіду, вживаючи короткі репліки. Учень в основному вміє відповідно до комунікативного завдання використовувати лексичні одиниці та граматичні структури, не допускає фонематичних помилок
	9	Учень (учениця) уміє логічно висловлюватись у межах вивчених тем, передавати основний зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, вживаючи розгорнуті репліки, відповідно до комунікативного завдання використовує лексичні одиниці, граматичні структури, не допускає фонематичних помилок
IV. Високий	10	Учень (учениця) уміє без підготовки висловлюватися і вести бесіду в межах вивчених тем, використовує граматичні структури й лексичні одиниці відповідно до комунікативного завдання, не допускаючи фонематичних помилок
	11	Учень (учениця) уміє логічно і в заданому обсязі побудувати монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, використовуючи граматичні структури й лексичні одиниці відповідно до комунікативного завдання, не допускаючи фонематичних помилок
	12	Учень (учениця) уміє вільно висловлюватись та вести бесіду в межах вивчених тем, гнучко та ефективно користуючись мовними та мовленнєвими засобами

Для економії часу можна використовувати *тестовий контроль* умінь і навичок усного мовлення. Проте слід зазначити, що говоріння як продуктивний вид мовленнєвої діяльності погано піддається об'єктивному тестовому контролю. Пропонується використовувати вибіркві (альтернативного, множинного, перехресного вибору) тести або тести з вільно конструйованою відповіддю. Приклади тестів:

- *альтернативного вибору* – з двох запропонованих реплік обрати ту, в якій висловлюється прохання, згода (незгода), відповідь на запитання тощо;
- *множинного вибору* – з кількох запропонованих реплік-реакцій вибрати ту, яка підходить до репліки-стимулу тощо;
- *перехресного вибору* – підібрати, кому можуть належати певні висловлювання тощо;
- *із вільно конструйованою відповіддю* (учні самостійно формулюють

думку й висловлюють її вголос) – вибрати з переліку різноманітних предметів 6 речей, які необхідно взяти в певній ситуації (на борт літака, для роботи на городі, на літній відпочинок тощо). Учень повинен аргументувати свій вибір. Обсяг реакції учня може бути різним, але репліка повинна свідчити про те, що він правильно розуміє завдання й адекватно реагує на нього.

Оцінювання тестових завдань

До кожного із запропонованих тестів пропонується до 6 (у 1^х–3^х класах) або 12 (у 4^{-му} класі) завдань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 2 бали, якщо завдань 6, та в 1 бал при кількості завдань – 12. За кожне неправильно виконане завдання знімається по 2 бали, якщо завдань 6, та по 1 балу, якщо завдань 12.

3. ЧИТАННЯ

Перевіряються вміння:

- читати вголос текст відповідно до фонетичних та інтонаційних норм (техніка читання);
- читати мовчки вперше запропоновані короткі автентичні тексти, побудовані на засвоєному мовному матеріалі, використовуючи різні стратегії (зріле читання у природній комунікації).

Ступінь складності тексту визначається кількістю і характером

невідомої лексики та видом літературного жанру відповідно до програмових вимог.

На другому (у спеціалізованих школах з поглибленим вивченням іноземних мов) та третьому роках (у загальноосвітніх навчальних закладах) навчання учні привчаються користуватися двомовним словником. Вони

починають читати зі словником нескладні тексти, у яких трапляються невідомі слова, про значення яких не можна здогадатися.

Без словника учні читають тексти, основний зміст яких можна зрозуміти, здогадуючись про значення невідомих слів із контексту, за їх схожістю з відповідними словами рідної мови (інтернаціональна лексика) або за відомими словотворчими елементами.

Формування навичок *техніки читання* відбувається протягом 1 – 2 років у спеціалізованих школах з поглибленим вивченням іноземної мови та 2 – 3 років вивчення іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах. Для визначення швидкості читання фіксується час, витрачений на читання. Перевірка вміння читати вголос здійснюється індивідуально. Одиниця контролю: озвучений учнем текст.

Об'єкти контролю техніки читання:

- швидкість і правильність визначення буквено-звукових (графемно-фонемних) відповідностей;
- швидкість і правильність озвучування графічних одиниць та співвідношення їх із значенням;
- швидкість зорового впізнання і розпізнання графем та їх сполучень в окремих словах, словосполученнях, тексті;
- швидкість озвучування тексту;
- поділ речення на синтагми;
- прогнозування мовного матеріалу в процесі читання вголос;
- виразне читання у природному темпі.

Контроль умінь та навичок *читати мовчки (зріле читання у природній комунікації)* здійснюється фронтально: під час вивчення теми (поточний контроль) і один раз на семестр (підсумковий контроль). Оцінки заносяться до журналу.

Передбачено використання різних стратегій:

- ознайомлювального читання (зрозуміти основний зміст автентичних текстів різних жанрів і видів, виділяючи суттєві факти, випускаючи другорядну інформацію);
- вивчаючого читання (розуміти повністю інформацію, подану в тексті, використовуючи для цього всі відомі прийоми смислового опрацювання тексту (здогадку, аналіз, вибіркового переклад, у разі необхідності – словник);
- вибіркового або переглядового читання (переглянути нескладні автентичні тексти, знайти і зрозуміти необхідну (цікаву) інформацію.

Форми контролю читання мовчки:

- усний виклад змісту;
- письмовий переклад або відповіді на запитання, складання плану до прочитаного;
- тестовий контроль; тестові завдання можуть бути різних типів:

1) із вибілковими відповідями альтернативного, множинного та перехресного вибору (до кожного із запитань додаються варіанти відповідей, серед яких можуть бути в тому числі малюнки, фото тощо; учень обирає один правильний варіант);

2) із вільно-конструйованими відповідями (учні самостійно формують і записують відповідь).

Рекомендована загальна кількість тестових завдань для учнів 1-2 класів – 3-6; для учнів 3-4 класів – 12.

Програмові вимоги щодо обсягу текстів із читання:

Клас	Обсяг текстів	
	Загальноосвітні навчальні заклади	Спеціалізовані ЗОШ із поглибленим вивченням іноземних мов
1	-	не менше 100-150 друк. знаків
2	не менше 100-150 друк. знаків	не менше 200- 250 друк. знаків
3	не менше 150- 200 друк. знаків	не менше 250- 300 друк. знаків
4	не менше 200- 250 друк. знаків	не менше 350- 400 друк. знаків

Програмові вимоги до контролю сформованості вмінь та навичок читання:

Клас	Читання	
	Загальноосвітні навчальні заклади	Спеціалізовані ЗОШ із поглибленим вивченням іноземних мов
В учнів перевіряються вміння:		
1	- називати букви алфавіту; - озвучувати засвоєні в усному мовленні слова, словосполучення.	- читати про себе та вголос і розуміти слова, словосполучення, речення, тексти, що містять мовний матеріал, засвоєний в усному мовленні.
2	- знати букви алфавіту;	- читати вголос та про себе з повним розумінням

	- читати про себе та вголос і розуміти слова, словосполучення, речення, тексти, що містять мовний матеріал, засвоєний в усному мовленні.	короткі, прості тексти, що містять мовний матеріал, засвоєний в усному мовленні; - читати й розуміти нескладні короткі тексти, де значення незнайомих слів розкривається на основі здогадки.
3	- читати вголос та про себе з повним розумінням короткі, прості тексти, що містять мовний матеріал, засвоєний в усному мовленні; - читати й розуміти нескладні короткі тексти, де значення незнайомих слів розкривається з опорою на ілюстративний матеріал.	- читати вголос та про себе з повним розумінням короткі тексти, що містять мовний матеріал, засвоєний в усному мовленні; - розуміти нескладні короткі тексти, де значення незнайомих слів розкривається на основі здогадки.
4	- читати вголос або про себе з повним розумінням короткі тексти, що містять мовний матеріал, засвоєний в усному мовленні; - розуміти основний зміст різнопланових текстів, пов'язаних із повсякденним життям; - читати й розуміти нескладні короткі тексти, де значення незнайомих слів розкривається на основі здогадки.	- читати вголос та про себе з повним розумінням короткі тексти, що містять мовний матеріал, засвоєний в усному мовленні; - розуміти основний зміст різнопланових текстів; - читати й розуміти нескладні короткі тексти, де значення незнайомих слів розкривається на основі здогадки.

Критерії оцінювання навчальних досягнень із читання (за 12-бальною шкалою):

Рівень	Бали	Уміння
I. Початковий	1	Учень (учениця) має розпізнавати та читати окремі вивчені слова на основі матеріалу, що вивчався
	2	Учень (учениця) має розпізнавати та читати окремі вивчені словосполучення на основі матеріалу, що вивчався
	3	Учень (учениця) уміє розпізнавати та читати окремі прості непоширені речення на основі матеріалу, що вивчався
II. Середній	4	Учень (учениця) уміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту тексту, побудованого на основі вивченого матеріалу. Уміє частково знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал
	5	Учень (учениця) уміє читати вголос з розумінням основного змісту тексту, який може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє частково знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень за умови використання в текстах знайомого мовного матеріалу
	6	Учень (учениця) уміє читати з повним розумінням тексти, які можуть містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень, опису за умови використання в текстах знайомого мовного матеріалу
III. Достатній	7	Учень (учениця) уміє читати з повним розумінням тексти, які можуть містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися; уміє знаходити потрібну інформацію в текстах інформативного характеру
	8	Учень (учениця) уміє читати з повним розумінням тексти, які містять певну кількість незнайомих слів, знаходити й аналізувати потрібну інформацію
	9	Учень (учениця) уміє читати з повним розумінням тексти, які містять певну кількість незнайомих слів, знаходити потрібну інформацію, аналізувати її та робити відповідні висновки
IV. Високий	10	Учень (учениця) уміє читати з розумінням основного змісту тексту, аналізує його, розуміє прочитаний текст, встановлюючи логічні зв'язки всередині речення та між реченнями
	11	Учень (учениця) уміє читати тексти, аналізує їх і робить власні висновки, розуміє логічні зв'язки в рамках тексту та між його окремими частинами
	12	Учень (учениця) уміє читати тексти, аналізує їх і робить висновки, порівнює отриману інформацію з власним досвідом. У повному обсязі розуміє тему прочитаного тексту різного рівня складності

4. ПИСЬМО

Перевіряється здатність учнів демонструвати вміння та навички:

- правильно писати та використовувати мовні одиниці;
- сполучати слова, доповнювати, трансформувати речення;
- будувати висловлювання певного обсягу, добираючи та впорядковуючи необхідний для реалізації задуму матеріал;
- враховувати ситуацію писемного спілкування, адресата мовлення;
- розкривати тему писемного висловлювання;
- викладати матеріал логічно, послідовно;
- використовувати мовні засоби відповідно до комунікативного завдання;
- виявляти своє ставлення до предмета;
- виявляти певний рівень творчої діяльності, зокрема трансформувати одержану інформацію, відтворюючи її стисло, своїми словами, аргументувати висловлені думки.

Наприкінці початкового етапу учні повинні вміти висловитись у

письмовій формі за темою або ситуацією. Обсяг та зміст висловлювання

визначається програмовими вимогами. Перевірка рівня сформованості мовних

навичок та вмінь писемного мовлення здійснюється фронтально (поточний

контроль) і один раз на семестр (підсумковий контроль). Оцінки заносяться до

журналу.

Об'єктами контролю є:

- орфографічні навички (швидкість запису слів, словосполучень, речень; орфографічна правильність; механізм самоконтролю);
- продуктивні лексичні та граматичні навички;
- певні вміння писемного мовлення (змістовність, логічність і часова послідовність; зв'язність та обсяг; мовна правильність).

Форми контролю. Залежно від обраного об'єкту контролю учням

пропонується:

- написати диктант (буквений, словниковий, тестовий, автодиктант, підготовлений, керований);
- виконати тестове завдання (тести з вибіркковими або вільно-конструйованими відповідями);

- самостійно написати власне письмове висловлювання (листівку, оголошення, лист, твір тощо).

Програмові вимоги щодо обсягу письмового повідомлення:

Клас	Обсяг письмового повідомлення	
	Загальноосвітні навчальні заклади	Спеціалізовані ЗОШ із поглибленим вивченням іноземних мов
1	-	4-5 речень
2	4-5 речень	5-6 речень
3	5-6 речень	7-8 речень
4	6-7 речень	8-9 речень

Програмові вимоги до контролю сформованості вмінь та навичок письма:

Клас	Письмо	
	Загальноосвітні навчальні заклади	Спеціалізовані ЗОШ з поглибленим вивченням іноземних мов
В учнів перевіряються вміння:		
1	- писати літери алфавіту; - відтворювати графічний образ букв, слів, словосполучень, коротких речень. Цього досягають, практикуючи письмо на кожному уроці з II півріччя. Учитель має відводити 5-7 хвилин уроку для роботи в прописах.	- за зразком відтворювати графічний образ букв, слів, словосполучень, речень; - описати себе, своїх друзів, батьків; - описати предмет шкільного вжитку, іграшку, тварину, погоду.
2	- відтворювати за зразком графічний образ букв, слів, словосполучень, речень; - писати букви алфавіту (в т.ч. під диктовку); - самостійно писати своє ім'я; - описувати себе, предмет шкільного вжитку, іграшку, тварину.	- писати слова, словосполучення, короткі речення; - описувати місце (помешкання, клас), явище (погода, свято), об'єкт (людина, сім'я, іграшки, предмети шкільного вжитку, тварини).
3	- писати слова, словосполучення, короткі речення; - писати адресу; - оформляти лист, листівку-вітання; - описувати себе, свою сім'ю, друзів, предмети шкільного вжитку, тварин.	- писати слова, словосполучення, речення; - описувати свій клас, кімнату, ігри й забави, погоду, сім'ю, свято, людей, тварин.
4	- писати слова, словосполучення, речення; - оформлювати лист, листівку-вітання; - описувати себе, свою сім'ю, друзів, кімнату, ігри й забави, погоду, свято, людей, тварин.	- писати слова, словосполучення, речення; - оформити лист, листівку-вітання; - описати місце, помешкання, явище.

Оцінювання диктантів:

Рекомендована кількість слів :

Клас	Кількість слів	
	ЗОШ	Спеціалізовані ЗОШ із поглибленим вивченням іноземних мов
1	5 слів	8 слів

2	10 слів	12 слів
3	15 слів	15 слів
4	20 слів	22 слова

Критерії оцінювання диктантів:

1 бал – 12 помилок	7 балів – 6 помилок
2 бали – 11 помилок	8 балів – 5 помилок
3 бали – 10 помилок	9 балів – 4 помилки
4 бали – 9 помилок	10 балів – 3 помилки
5 балів – 8 помилок	11 балів – 2 помилки
6 балів – 7 помилок	12 балів – 0 помилок

Критерії оцінювання навчальних досягнень з писемного мовлення (за 12-бальною шкалою):

Рівень навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень	Грамотність	
			Припустима кількість орфографічних помилок	Припустима кількість лексичних, граматичних та стилістичних помилок
I. Початковий	1	Учень (учениця) уміє писати вивчені слова, допускаючи велику кількість орфографічних помилок	8	9
	2	Учень (учениця) уміє писати вивчені словосполучення	6	9
	3	Учень (учениця) уміє писати прості непоширені речення відповідно до комунікативного завдання, проте зміст повідомлення недостатній за обсягом для розкриття теми та інформативного насичення	6	8
II. Середній	4	Учень (учениця) уміє написати листівку за зразком, проте використовує обмежений запас лексики та граматичних структур, допускаючи помилки, які ускладнюють розуміння тексту	6	6

	5	Учень (учениця) уміє написати коротке повідомлення за зразком у межах вивченої теми, використовуючи обмежений набір засобів логічного зв'язку, водночас відсутні з'єднувальні кліше; середня різноманітність вжитих структур, моделей тощо	4 – 5	5
	6	Учень (учениця) уміє написати коротке повідомлення листа за зразком відповідно до поставленого комунікативного завдання, водночас вжито недостатню кількість з'єднувальних кліше; середня різноманітність вжитих структур, моделей тощо	4 – 5	5
III. Достатній	7	Учень (учениця) уміє написати коротке повідомлення за вивченою темою за зразком відповідно до заданої комунікативної ситуації, допускаючи ряд помилок у використанні вивчених граматичних структур. Допущені помилки не порушують сприйняття тексту, у роботі вжито ідіоматичні звороти, з'єднувальні кліше, різноманітність структур, моделей тощо	4	4
	8	Учень (учениця) уміє <i>без використання опори</i> написати повідомлення за вивченою темою, зробити нотатки, допускаючи ряд помилок у використанні лексичних одиниць. Допущені помилки не порушують сприйняття тексту, у роботі вжито ідіоматичні звороти, з'єднувальні кліше, різноманітність структур, моделей тощо	3	3
	9	Учень (учениця) уміє написати повідомлення на запропоновану тему, заповнити анкету, допускаючи ряд орфографічних помилок, які не ускладнюють розуміння інформації, у роботі вжито ідіоматичні звороти, з'єднувальні кліше, різноманітність структур, моделей тощо	3	2
IV. Високий	10	Учень (учениця) уміє написати повідомлення, висловлюючи власне ставлення до проблеми; написати особистого листа, правильно використовуючи вивчені граматичні структури відповідно до комунікативного завдання; у роботі достатня кількість ідіоматичних зворотів, з'єднувальних кліше, моделей тощо	2	1
	11	Учень (учениця) уміє написати повідомлення, правильно використовуючи лексичні одиниці в рамках тем, пов'язаних із повсякденним життям, подаються за наявності несуттєвих орфографічних помилок, які не порушують акту комунікації (британський або американський варіанти орфографії, орфографічні помилки в географічних назвах)	1 – 2	0

	12	Учень (учениця) уміє подати в письмовому вигляді інформацію відповідно до комунікативних завдань, висловлюючи власне ставлення до проблеми, правильно використовуючи лексичні одиниці та граматичні структури	0	0
--	----	---	---	---

Письмове висловлювання учнів (творча робота). Обсяг письмового твору, складеного учнем, визначається за програмовими вимогами, що наведені вище. У творчій роботі оцінюють її зміст і форму. За письмове висловлювання виставляють одну оцінку на основі підрахунку допущених недоліків за зміст та помилок за мовне оформлення, враховуючи їх співвідношення.

Оцінювання творчої роботи здійснюється за такою шкалою:

Бали	Характеристика змісту	Мовне оформлення (кількість помилок)
1	Учень будує лише окремі речення, не пов'язані між собою; лексика висловлювання дуже бідна.	12
2	Учень будує лише окремі фрагменти висловлювання; лексика і граматична будова мовлення бідна й одноманітна.	11
3	За обсягом робота становить менше половини норми; висловлювання не є завершеним текстом, хибує на	10

	непослідовність викладу, пропуск фрагментів, важливих для розуміння думки; лексика і граматична будова збіднені.	
4	Усне та письмове висловлювання за обсягом становить дещо більше половини норми і характеризується вже певною завершеністю, зв'язністю, проте є недоліки за рядом показників (до семи), наприклад: характеризується неповнотою і поверховістю в розкритті теми; порушенням послідовності викладу; не розрізняється основна та другорядна інформація; добір слів не завжди вдалий.	9
5	За обсягом робота наближається до норми, у цілому є завершеною, тема значною мірою розкрита, але трапляються недоліки за рядом показників (до шести): роботі властива поверховість у розкритті теми, основна думка не проглядається, бракує єдності стилю та. ін.	8
6	За обсягом висловлювання сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний, але робота характеризується недоліками за кількома показниками (до п'яти): помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий тощо.	7
7	Учень самостійно створює достатньо повний, зв'язний з	

	елементами самостійних суджень текст, вдало добираються лексичні засоби, але в роботі є недоліки (до чотирьох), наприклад: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу, головна думка не аргументується тощо.	6
8	Учень самостійно будує достатньо повне, осмислене і в цілому вдало написане висловлювання, проте ще трапляються недоліки за певними показниками (до трьох).	5
9	Учень самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст, розкриває тему, висловлює головну думку, вдало добирає лексичні засоби; однак припускається окремих недоліків (за двома показниками): здебільшого це відсутність виразної особистісної позиції чи належної її аргументації тощо.	4
10	Учень самостійно будує послідовний, повний текст, враховує комунікативне завдання, висловлює власну думку, певним чином аргументує різні погляди на проблему, робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, додержанням стильової єдності й виразності тексту, але за одним із критеріїв допущено помилку.	3
11	Учень самостійно будує послідовний, повний текст, враховує комунікативне завдання, висловлює власну думку, зіставляє її	1 – 2

	з думками своїх однокласників, уміє пов'язати обговорюваний предмет з власним життєвим досвідом, добирає переконливі докази для обґрунтування тієї чи іншої пропозиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; робота в цілому відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю.	
12	Учень самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою висловлювання відповідно до мовленнєвої ситуації та адресата мовлення; аналізує різні погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, усвідомлює можливості використання тієї чи іншої інформації для розв'язання певних життєвих проблем; робота в цілому відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю.	0

V. Ведення шкільної документації та зошитів

Записи в журналі ведуться державною мовою. Частково допускається запис змісту уроку та завдання додому мовою вивчення предмета (у випадках, коли переклад не є логічним).

Записи робляться чорнилом (пастою) одного (чорного або синього) кольору, чітко й охайно. На сторінках журналу не допускаються будь-які виправлення. У разі помилкового або неправильного запису поряд робиться правильний, який засвідчується підписом керівника навчального закладу та скріплюється печаткою.

У графі „Зміст уроку” відповідно до календарного планування стисло

записується назва теми або підтеми уроку; види робіт. Наприклад, „Уведення лексичних одиниць”, „Активізація лексики”, „Виконання граматичних вправ”, „Розвиток навичок аудіювання, читання або усного чи писемного мовлення” тощо. Назва теми записується один раз на початку її вивчення і не переписується протягом її засвоєння.

У графі „Завдання додому” записуються номери завдань, вправ, сторінки підручника/зошита на друкованій основі, а в дужках стисло – зміст (виконати усно чи письмово, вивчити напам’ять, повторити тощо). На лівій сторінці журналу над датами стисло записується назва тем або підтем, що вивчалися протягом зазначеного періоду.

У випадку відсутності вчителя педагогічний працівник, який його заміщує, у графі „завдання додому” після запису домашнього завдання записує „заміна”, прізвище, ініціали та засвідчує запис власним підписом.

Оцінки учням 1-го класу в балах у журнал не виставляються. Навчальні досягнення учнів 2-го (другий рік навчання), 3-го та 4-го класів оцінюються в балах за 12-бальною шкалою оцінок та заносяться в журнал. Під час виставлення тематичного балу результати перевірки робочих зошитів не враховуються.

У кінці кожного навчального семестру проводиться контроль аудіювання, говоріння, читання та письма і виставляються чотири оцінки, які заносяться у відповідні графи журналу (аудіювання, говоріння, читання, письмо):

16.12. Контроль аудіювання	18.12. Контроль говоріння	22.12. Контроль читання	25.12. Контроль письма
----------------------------------	---------------------------------	-------------------------------	------------------------------

Схема оформлення сторінки класного журналу

Схема 1

Шкільне життя									Зміст роботи	
05 12	Тематичн. бал	16 12	18 12	22 12	25 12	Зошит	І семестр	Скориго- вана		
									16/12	Контроль аудіювання
									18/12	Контроль говоріння
									22/12	Контроль читання
									25/12	Контроль письма

Схема 2

Дозвілля. Літній відпочинок										Зміст роботи		
05	Тематичн. бал	10 05	12 05	14 05	16 05	18 05	Зошит	II семестр	Скоригована	Річна		
05											10/05	Контроль аудіювання
											12/05	Контроль говоріння
											14/05	Контроль читання
											16/05	Контроль письма
											18/05	Узагальнення

Для виконання всіх видів навчальних робіт з іноземної мови учням рекомендується мати з першого року навчання (1 клас) 2 зошити, один з яких може бути на друкованій основі. Рекомендується користуватися зошитами в лінійку за умови, якщо це не суперечить позиції автора обраного підручника. Для виконання підсумкових контрольних робіт окремі зошити не заводяться.

Зошити, у яких виконуються навчальні класні та домашні роботи, перевіряються після кожного уроку в усіх учнів. Під час перевірки робіт з іноземної мови в початковій школі вчитель виправляє помилки і пише зверху правильний варіант букви, слова, виразу тощо.

Найвищою оцінкою за ведення зошита є 12 балів. Вона виставляється, якщо учень виконує всі класні та домашні роботи, веде записи охайно, з дотриманням вимог щодо оформлення письмових робіт. Дата в зошитах з іноземних мов записується так, як це прийнято в країні, мова якої вивчається. Після дати необхідно вказати, яка виконується робота (класна чи домашня):

Англійська мова	
(1) - 2 клас 06/09	3 – 4 клас Monday, the sixth of September Class Work (Homework)
Німецька мова Montag, den dritten September Klassenarbeit (Hausarbeit)	
Французька мова Jeudi, dix septembre Devoir en classe (Devoirs)	

Між останнім рядком однієї письмової роботи й датою або заголовком (назвою виду роботи) наступної роботи в зошитах пропускаються дві лінійки. У кожному окремому рядку вказується класна чи домашня робота, назва теми, уроку, вид роботи (диктант, переказ, твір, вправа), назва тексту.

За наявності недоліків у веденні зошита оцінка знижується вчителем на відповідну кількість балів, яку він сам визначає. Оцінка за ведення зошита виставляється в класний журнал один раз на місяць.

Для запису іноземних слів учню необхідно мати один зошит-словник, який заводиться з II півріччя 1-го класу. Словники перевіряються після вивчення кожної теми, учитель ставить підпис та дату. Оцінка за ведення словника не заноситься в журнал.

Зошити та словники підписуються мовою, що вивчається:

English (Vocabulary) Olga Rudenko Form 5 A School 18	Deutsch (Vokabelheft) Olga Rudenko Klasse 5 A Schule 18	Français (Vocabulaire) Olga Roudenko Classe 5 A Ecole 18
---	--	---

VI. Зразки контрольних робіт для учнів початкової школи

Тест для 3 класу

1. Напиши котра година, використовуючи слова: *past, to, quarter, half*

Зразок: 07:20 It is twenty minutes past seven

10:45 _____

06:30 _____

08:35 _____

01:10 _____

2. Напиши відповіді, використовуючи такі слова: *thirsty, dirty, hungry, cold*

Зразок: *Why did he eat three hamburgers? Because he was hungry.*

Why did you wear a coat? _____

Why did you clean the table? _____

Why did they drink all the lemonade? _____

3. Напиши запитання, вживаючи питальні слова: *When? Who? Where? Which? What?*

Зразок: *When do you go to school? I go to school at half past eight in the morning.*

_____ It is Sunday today.

_____ She is from France.

_____ I want to read a book about dogs.

_____ He goes home at three o'clock.

4. Аудіювання: прослухай 5 текстів. Поставте № тексту у відповідну колонку (a child, a man, a school boy, a young man, an old man):

“Appearance and Age”

What is he?	A child	An old man	A young man	A man	A school boy
Text №					
Points					

1. He is not young. He is tall. He is not thin. He has grey hair. He has dark trousers and a brown shirt on. He is on a pension.

2. He is neither old nor young. He is tall. His hair is a little grey. He has a good brown suit, a white shirt and a brown tie on. He works at an office.

3. He is young. He is tall and thin. He doesn't wear a hat. When it is cold he wears a scarf and a warm jacket. He doesn't go to school. He goes to an institute. He is a student.

4. He is young. He is neither tall nor short. He wears a brown jacket and trousers. He has a white shirt. He can draw, read and write.

5. He is very young. His hair is fair and short. He has a toy in his hand.

Тест для 4 класу. Варіант 1

I. Напиши англійською мовою:

Де ти живеш? Скільки тобі років? Що ти робиш у школі? Як звуть твого друга? Чи є в тебе улюблена тваринка? У мого собаки Рекса довгі чорні вуха. Рекс старший за Джека.

Я зазвичай встаю о 7 годині. Моя маленька сестричка встає о 8 годині. Вчора вона не ходила до школи.

II. Тестовий контроль орфографічних навичок та вмінь із читання:

1. Вибери правильний варіант читання буквосполучень:

1. ee	a). [h]
2. sh	b). [e]
	c). [i:]
	d). [ʃ]

2. Вибери правильний варіант та постав слово у відповідну колонку:

[j] _____	chick geese	[i] _____
[au] _____	cow farm	[R] _____
[qu] _____	sofa horse	[L] _____

3. Вибери пропущену букву:

1. du__ter

a). c

b). ss

c). s

2. fath__r

a). e

b). i

c). a

4. Вибери правильний варіант:

He ___ a cat.

a). have got

b). has got

c). have not got

2. We ___ at school.

a). am

b). is

c). are

III. Що б ти сказав у такий ситуації:

1. Your room is untidy. Your mother asks you to put the things in the right places. What does she say to you? (1 речення).
2. You are in a supermarket. You want to buy some food. What do you say to a shop-assistant? (1 речення).

IV. Читання

Завдання I. Find in the text and underline:

- A. Find the sentence which says why Krissy and Mark weren't playing outside.
- B. Find the sentence which says what made the children run quickly outdoors.
- C. Find the sentence which says for how long Mrs. Peterson agreed to keep the dog.
- D. Find the sentence which says how the dog got his name.

Text

It was a wet August day as Krissy and Mark Peterson looked out of the window. As they sat at the window, a man in a black raincoat walked quickly down the sidewalk. A wet, dirty dog came to the man. "Get away!" the man shouted. "Leave me alone!" And he kicked the poor dog into the puddle.

"Krissy!" Mark said, grabbing her arm. "Did you see that?"

Krissy and Mark ran down the stairs and out the door. Krissy picked up the dog. Mrs. Peterson heard the noise and went outside.

"Krissy, Mark", she shouted. "What are you doing with that ugly dog?"

"Mom, this is our new pup," said Mark. "Please, can we keep him?"

"Certainly not. Now put him down and come in the house."

"Mom", Mark said, "he doesn't have a home. Couldn't we just keep him until tomorrow? Please?"

Mrs. Peterson's heart softened as she said, "Okay. You can keep him until this week-end. He does need a dry bed and some food. Maybe we can find him a good home by then. You can make him a soft bed in the garage. And I suggest you give him a bath."

The two children raced toward the house with the animal beside them.

"Come on, Mark," said Krissy. "Let's give him a bath."

The children scrubbed the dog until he was clean.

"Finally," Krissy said when they finished. "Have you thought about what we're going to name him?"

"Not really," Mark said. Maybe Rover?

"No, that's too common," Krissy replied. "Hey, let's ask him what he wants to be called," Mark said. They both looked at the dog, and at that moment the dog barked WOOF. "How about that?" said Krissy. He answered us. I think Woof is a great name." "Me too," Mark said. "Let's name him Woof."

Тест для 4 класу. Варіант 2

I. Прочитай і напиши, що діти збираються робити:

Зразок: My sister has got a bike. She's going to ride it.

1. Ben has got a ball. _____

2. These girls have got some books. _____

3. I have got a hamburger. _____

II. Допиши листа, вставляючи пропущені слова: have (got), has (got), do, is, are, am.

Зразок: Dear Mary, My name is Emma.

I ____ (1) 8. I live in England. I ____ (2) got two sisters. My sisters' names ____ (3) Kate and Betty. Kate ____ (4) 7. She ____ (5) a pet dog. Her dog's name ____ (6) Grey. Betty ____ (7) 12. She ____ (8) a pet cat. I like animals very much. ____ (9) you like animals? ____ (10) you play the piano? I play it every day.

*Yours,
Emma*

III. Розкрий дужки і напиши дієслова у потрібній формі:

a. What does my sister do every day?

1. She (help) _____ her mum.
2. She (go) _____ to bed at 9 o'clock.

b. What is she doing now?

3. She (study) _____ English.
4. She (listen) _____ to the radio.

c. What did she do yesterday?

5. She (walk) _____ in the park.
6. She (draw) _____ pictures.

IV. Уважно прочитай речення і напиши запитання:

Зразок: Did you cook in the living room? No, I cooked in the kitchen.

1. _____ snakes? No, I don't like snakes. I like spiders.
2. _____ to the shop? No, I went to the cinema.
3. _____ Ukraine ? Yes, I live in Kyiv.

V. Вибери і допиши look, run, move, stop, go upstairs, talk

Зразок: Go! Don't stop.

1. Be quiet! _____.
2. Close your eyes! _____.
3. Stand here! _____.
4. Go downstairs! _____.

VI. Читання. Завдання: put in order the parts of the story.

A. Dr. Wilcox, the veterinarian, examined Woof.

"Well, your dog has a broken leg. The damage is not serious enough to take his life. But I really believe Woof is dying. I just don't understand it. It's almost like he doesn't want to live."

Krissy broke the silence. "I know why he doesn't want to live. He doesn't think he's loved. A dog needs love, just like people do."

B. Mark found his friends playing baseball. Mark watched the game and thought about Woof. Suddenly the ball flew on the sidewalk and rolled into the middle of the street.

"I'll get it," Mark said, running toward the ball. But he didn't see the bus that came around the corner.

C. "Krissy is right," Mark said. "No wonder Woof doesn't want to get well. Maybe he knows he has no place to go."

Mr. Peterson smiled. "How could I give a dog away when he saved the life of my son? No sir! If this dog lives, he is our dog for the rest of his life."

Krissy and Mark laughed and jumped, thanking their mother and father. "Oh Woof!" said Krissy. "You just have to get well!"

D. Seeing the danger, Woof made a dash for Mark and knocked him out of the

way. But Woof didn't have enough time to save himself. The bus hit him. Krissy and Mother heard the noise and came running out of the house to see what had happened. Mark bent over the dog, his tears fell on the street. They carried the dog to the house. Mr. Peterson soon arrived and put Woof in the car. The family drove to the local animal hospital.

Список використаних джерел

1. Інструкція з ведення класного журналу учнів 5-11 (12) класів загальноосвітніх навчальних закладів / Інформаційний збірник МОН України. – 2008. – №№ 16-17.
2. Критерії оцінювання навчальних досягнень з іноземних мов/ Інформаційний збірник МОН України. – 2008. – №№ 13-14-15.
3. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов. 1-4 класи – К.: Освіта, 2012.
4. Про вивчення іноземних мов у 2012-2013 н.р. / Інформаційний збірник МОНмолодьспорту України. – 2012. – №№ 19-20-21.

Зміст

I. Особливості організації контролю в початковій школі	3
II. Види оцінювання навчальних досягнень	5
III. Прийоми контролю	6
IV. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів	
1. Аудіювання	7
2. Говоріння	11
3. Читання	16
4. Письмо	19
V. Ведення шкільної документації та зошитів	25
VI. Зразки контрольних робіт для учнів початкової школи	28
Список використаних джерел	33

Поради вчителям, щодо підтримки дисципліни на уроці

Дисципліна – це умова, засоби й результат виховання, вона потребує зустрічних зусиль. Головною умовою дисциплінованої поведінки учнів є доброзичливі відносини між учителями і учнями.

Необхідно враховувати що дисципліну на уроці обумовлюють раніше нагромаджений досвід поведінки учнів, організованість класу, ставлення до навчання, предмета, вчителя, дотримання єдиних вимог до учня всіма вчителями, які працюють у класі, загального порядку умов і традицій даної школи.

При роботі в класі і для підтримання дисципліни необхідно враховувати наступні правила:

1. Поводьтеся так, щоб учні відчували, що ви керуєте навчальним процесом, при цьому стимулюйте їхню активність.
2. Не відволікайтеся на незначні порушення, моралізування.
3. Дотримуйтеся доброзичливого, мажорного тону, будьте уважні до кожного учня. Надавайте необхідну підтримку, відзначаєте успіхи, створюйте життєрадісний оптимістичний настрій у класі.
4. Стежте за правильністю постави, проводьте фізкультхвилинки; не допускайте перевтоми учнів.
5. Надавайте учням можливість частіше працювати у групах – це може бути стимулом до зайнятості кожного, хорошого настрою і поведінки.
6. Створюйте умови, щоб важкі, слабкі учні мали можливість відчути себе лідерами.
7. Не принижуйте учнів, не припускайте образ, сарказму. Гнів, дратівливість, імпульсивність не сприяють зміцненню дисципліни й авторитету вчителя.
8. Будьте привітними.
9. Не виявляйте антипатій до важких учнів, сподіваючись від них поганої поведінки. Діти відчують скептичне ставлення до них і часто поведуться згідно з вашими очікуваннями.
10. Не припускайте появи „любимчиків”, це створює зайві проблеми, ускладнює стосунки в колективі.
11. Умійте керувати емоціями, знайте ціну кожному слову, тонові. Не можна вимагати від дитини те, що під силу дорослому, будьте терплячими.
12. Не соромтеся виявляти почуття гумору. Можна посміятися і над собою, не вважайте себе досконалістю. Але не можна висміювати учнів. Дітям імпонує веселий, спритний, оптимістичний учитель.
13. Підтримуйте контакт з учнями поза уроками, на заняттях гуртка, позакласних заходах, спільних походах.

Зміцнюйте зв'язки з батьками, намагайтеся отримати від них підтримку, але не сподівайтесь, що вони вирішать проблему з дисципліною в класі. Виявляйте коректність у взаєминах з батьками. Постійна негативна інформація, скарги

псують відносини, викликають недовіру до вчителя, його можливостей, здібностей навчати й виховувати дітей.

Створення дисципліни на уроці є достатньо складною проблемою не тільки для молодих педагогів, але й для вчителів з певним педагогічним стажем роботи в школі.

Досвідчені педагоги помічають, що хорошим, на їхню думку, є такий урок, де переважна більшість учнів працює з інтересом, слухає вчителя із задоволенням, сприймає дзвінок, що продзвенів, як небажану перешкоду. Як видно, гарна дисципліна не є показником «хорошого уроку», це, зрозуміло, саме по собі.

Хороша дисципліна, з погляду самих педагогів,— це ситуація, в якій усі учні активно працюють за чітким планом учителя. Приміром, можливий на окремих фрагментах так званий «діловий шум», але він є результатом активної роботи. Учителі відзначають, що в деяких випадках у класі на уроці стоїть тиша, а деякі учні нудьгують. У цьому випадку навряд чи слід оцінювати дисципліну як хорошу.

Ю. Б. Зотов сформулював **чотири критерії**, які є необхідною умовою того, **щоб у вчителя загалом не було проблеми дисципліни на уроці**:

- По-перше, учитель повинен бути вимогливим, але доброзичливим.
- По-друге, педагог повинен любити дітей просто за те, що вони діти.
- По-третє, учитель повинен глибоко знати свій предмет, бути захопленим ним.
- По-четверте, педагог повинен досконало володіти організаційним боком процесу навчання.

Проаналізуємо причини недисциплінованої поведінки учнів на уроці, які найчастіше зустрічаються.

Однією з причин недисциплінованої поведінки буває неправильне ставлення до вчителя у сім'ї учня, коли батьки в присутності дитини вдома обговорюють недоліки (реальні й удавані) вчителя, демонструючи нерозуміння складності педагогічної роботи. Для усунення цієї причини вчителю необхідно поговорити з батьками. У процесі спілкування з такими батьками педагогові необхідно дотримуватися деяких порад:

- Залучайте батьків до співробітництва, переконайте батьків, що ваше співробітництво сприятиме душевній рівновазі дитини.
- Ознайомте батьків зі своїми вимогами до учнів, поцікавтеся думкою батьків щодо цього питання.

- Покажіть однаковість позицій учителя і батьків для успішного навчання дитини.
- Покажіть батькам свою любов по відношенню до їхньої дитини.

Другою причиною поганої дисципліни на уроці може бути відсутність контакту між учителем і учнями. Як відомо, відсутність такого контакту призводить до незадоволеності сторін одна одною, а часто й до зриву уроку.

Можна рекомендувати такі прийоми для встановлення контакту вчителя в процесі уроку:

- з'явившись перед класом, почекати 10-15 секунд, щоб учні побачили і сприйняли вчителя;
- проявляти повагу до висловлень і відповідей учнів;
- підкріпити своє слухання посмішкою, кивком голови і т. д.

Заважати уроку також можуть різні відволікаючі чинники (наприклад, несподіваний шум у коридорі та ін.).

Наступною причиною є учні, які не зацікавлені роботою. Тут допомагає лише продумана індивідуальна система заходів, кожна з яких зменшує ймовірність порушення порядку на уроці. До цих ознак можуть бути віднесені різноманітні прийоми, спрямовані на залучення учня до роботи, посильні завдання, цікаві завдання і т. д.

Розповсюджена причина порушення дисципліни — природна стомлюваність (наприклад, наприкінці важкого уроку або наприкінці навчального дня, на 6-7-х уроках, наприкінці тижня і т. д.). У цьому випадку можна провести хвилинку відпочинку (фізичні вправи, розказати цікавий матеріал, запропонувати невелику тренувальну гру і т. д.).

Неприпустимим є продовження уроку на перерві. Оскільки учні втрачають необхідну довільну увагу, а також не встигнуть відновитися і переключитися на наступний урок, отже, і на наступному уроці у них можуть бути проблеми з дисципліною.

На жаль, часті запізнення учнів також порушують дисципліну. Як правило, учні, які запізнюються, самі не особливо прагнуть на урок, тому покарання не пускати на урок не є для них ефективним, крім того, пропускаючи урок, учні ще більше відстають від однокласників, що створює додаткові проблеми для вчителя. У цьому випадку на допомогу приходить індивідуальна робота з учнями і використовуються методи психологічного впливу: навіювання і переконання.

Слід звернути увагу на те що, на жаль, досить часто дисципліна порушується через відсутність порядку під час уроку.

Як відомо, розрізняють зовнішній (організація зовнішніх факторів) і внутрішній (дії вчителя й учнів) порядок під час уроку.

До зовнішнього порядку відносять точний початок і точне закінчення уроку, встановлення контакту з класом, готовність засобів навчання, їхнє чітке функціонування, провітрений клас і т. д.

До внутрішнього порядку відносять, насамперед, доцільний розподіл уроку на етапи. Поміркований розподіл дозволяє послідовно і поступально просуватися учням від однієї мети до іншої відповідно до вимог навчальної програми, систематично і міцно опановувати навчальний матеріал з урахуванням головного в ньому, дає можливість учителеві цілеспрямовано керувати уроком.

Правильно спланований урок містить у кожному з етапів мету і мотивацію. Учні повинні знати, чого від них вимагають, незнання мети на тривалий час заважає процесу активного, свідомого і дисциплінованого навчання. Тому вчителю доцільно звичайну постановку мети перетворити на цільову орієнтацію, що є для школярів свого роду «маяком», до якого вони рухаються. Також слід зазначити, що структурно грамотно підготовлений урок будується на кожному своєму етапі відповідно до рівня підготовленості учнів. До рівня підготовленості відносять:

- знання учнів;
- їхні вікові та індивідуальні особливості;
- чітка послідовність уроку;
- зворотний зв'язок і т. д.

У результаті психолого-педагогічних досліджень встановлено, що найбільше випадків порушення дисципліни припадає на опитування. У цьому випадку педагог повинен не випустити з уваги учнів, схильних до порушення дисципліни. Коли вчитель помітив, що діти не слухають відповідь іншого учня, можна попросити їх повторити, продовжити і т. д. Слід зазначити, що досить актуальною є проблема зауважень учителя на уроці.

Однак необхідно пам'ятати, що реакція вчителя повинна бути суворою, але доброзичливою. Культура зауважень учителя — один із найважчих елементів учительської майстерності. Краще робити зауваження учням без слів: дивний або здивований погляд, пауза в розповіді тощо.

Постійно привертають до себе увагу вчителів **недисципліновані діти**. Своєю поведінкою вони заважають проведенню уроків. Через це між такими учнями і педагогом найчастіше виникає конфлікт. Найчастіше застосовують такі методи педагогічного впливу, як зауваження (які робляться все частіше), виведення з класу (що часто влаштовує самих учнів), обговорення на зборах (і це не приносить необхідного ефекту). Всі ці методи часто не тільки не вирішують конфліктну ситуацію, але й роблять її все напруженішою.

Для того щоб учителям виробити свою тактику поведінки стосовно таких учнів, педагогу необхідно виявити причину такої поведінки.

Найчастіше причинами недисциплінованої поведінки учнів на уроці є надлишок енергії і невміння раціонально виявити свою ініціативу. У цьому випадку проблема розв'язується досить просто. Для таких учнів необхідно пропонувати достатнє навантаження, щоб у них не було ні бажання, ні можливості відволікатися на сторонні справи.

Другою причиною недисциплінованої поведінки є неправильне розуміння учнями хоробрості. Часто бажання самоствердитися або виступити лідером у будь-який спосіб, протест проти обмеження гідності учня вчителем, поганий приклад однокласників та інше можуть бути причинами або додатковими стимулами недисциплінованості учнів.

Також на уроці трапляються проблеми у взаємодії вчителя з упертими, неслухняними та примхливими дітьми. У роботі з такими дітьми психологи рекомендують учителям діяти твердо, бути вимогливим, але одночасно доброзичливим і тактовним. Не треба у будь-що подолати впертість учня і тим більше зламати його волю, вдаючись до погроз і неприкритого і грубого тиску. Доведено, що наказова форма спілкування з такими дітьми дає менший ефект, ніж ненав'язлива, делікатна порада.

У взаєминах із грубими дітьми педагогові необхідно зрозуміти причини, що викликали брутальність учня. Адже вельми часто брутальність, різкість, зухвалість у досить сильно вираженому вигляді викликаються придушенням особистості дитини дорослими (дріб'язковою опікою, диктаторським стилем спілкування і т. д.). Усувають брутальність дитини в цих випадках повагою його гідності, наданням йому певної самостійності, розумною організацією його активності.

Також причина грубої поведінки дитини може бути викликана несправедливими діями дорослих. У такому випадку конфлікт усувається виправленням дорослими своєї помилки.

Певні складності відчуває педагог у роботі з дітьми, схильними до брехні. Брехня може бути викликана різними причинами: страхом покарання, прагненням будь-що привернути до себе увагу оточуючих, бажанням прикрити провину однолітка. Безумовно, не слід залишати без наслідків провину, масковану неправдою, але варто уникати таких засобів покарання, які викликають у дитини почуття страху і глибокої пригніченості.